

Gud upprättar sin skapelse. Vision och tanke.pdf

Gud upprättar sin skapelse Vision och tanke

**De bärande tankarna i Michael Nausners
systematiskt teologiska studie "Eine Theologie der
Teilhabe" 2020 med kommentarer av Björn Svärd**

Innehållsförteckning

Introduktion

Föregripande bestämmningar

I Visionen

Tron ser hur Gud upprättar sin skapelse

Inledning

Kommentar 1

N:s stora grepp, mitt lilla

A Upprättelse genom människans delaktighet och ansvarstagande

Kommentar 2

Skapelsens upprättelse, människan både subjekt och objekt

B Upprättelse genom sången, musiken, symfonin, tron

C Upprättelse genom bönen och nattvarden

D Upprättelse genom hälsan

E Upprättelse genom ansvarstagande för miljön

F Upprättelse genom migrationen

G Upprättelse genom frälsning

II Tanken

A Tankesanningar

På det metodistiska trosarvets grund

Livsåskådningsteologer och livsåskådningsfilosofer

Sanningen

Kommentar 3

Erfaren verklighet

Den tänkta sanningen i min föreställningsvärld

Definition tro

Tron som tänkt och samtidigt upplevd sanning

Tron allmängiltig

Inga skarpa skiljelinjer mellan religiöst och sekulärt

Mänskliga rättigheter en tankesanning

Reflexioner över grannens ord "jag tänker på er"

När funktionen tänkt verklighet/erfaren verklighet är störd

Nausner och trons ögon

Mellanrummet

Bönen

Kommentar 4

Livet, verkligheten och den tänkta verkligheten i relation till bönen. En utveckling av N:s tankar

Kritik av Nausners upplägg

Teilhabe subjektivt betingad

Kommentar 5

Mitt trosföremål är en tänkt Jesus

B Skapelseteologi

Trons samklang med skapelsen

Kommentar 6

Min infallsvinkel på tron

Frälsning som delaktighet

Kommentar 7

Skapelsens förnyelse har sin rötter i förbundets förnyelse

Inga skarpa skiljelinjer mellan alldagligt och andligt

Kommentar 8

Inga skarpa skiljelinjer mellan alldagligt och andligt

Min reflexion över N:s tanke att alldagligt/andligt karakteriserar trons liv

Nattvardens dubbla funktioner

Kommentar 9

Nattvardens dubbla funktioner

Alltid på de förtrycktas sida. Konsekvenserna i tider av migration

Kommentar 10

Gränssättning en förutsättning

Hälsan som ett led i Guds upprättelse

Kommentar 11

Sjukdomar och brott mot skapelseordningen med mera

Två reflexioner med anledning av Nausners text om hälsan

C Gudstron

Gud i skapandet/blivandet/varandet

Kommentar 12

Gud i varandets och blivandets under

Den andra sidan av Gud

Mitt "trossprång

Gud är kärlek

Kommentar 13

Den lidande Guden

Tonvikten ligger vid tron som en dynamisk kraft i nutiden

Gud är kärlek och 1 Joh 4:7-10

Gud alltid en tänkt Gud

N:s gudsbild den springande punkten i hans teologi

När tron krockar med verkligheten

Nausners gudsbild karakteriserad

Kommentar 14

Min trosgrund

Bryggan mellan mig och N

Gud som tankesanning

Kommentar 15

Mina tankar om Gud sammanfattade i trossatser

Kristus

Kommentar 16

Med en ständigt korrigerad och samtidigt tänkt (trodd) Jesus Kristus inom mig

Kommentar 17

Jag och korset

Slutord

Introduktion

Michael Nausners (N) "Eine Theologie der Teilhabe"¹ (Teilhabe) är ett systematiskt teologiskt arbete av mer övergripande slag. Boken kan läsas som en interpretation och en utveckling av den metodistiska trostradition som Michael Nausner är en del av. Men Teilhabe är mer än det. Arbetet är f a ett försök att i allmänkyrklig anda, utifrån en situation av migration och miljöförstöring och med hjälp av med honom samstämmiga teologer, filosofer och sociologer utveckla det i dag specifika i trons sätt att betrakta tillvaron.

Jag anade redan tidigt vid läsningen att N var en bland många som jag ville veta mer om. Dessutom att om jag tog till mig N:s budskap hade jag fått smaka av något som en hel teologgeneration stod för. Alltså om jag fördjupar mig i N vet jag en del om andra. "Non multa sed multum" (på djupet inte på bredden) blev därefter min devis.

Men detta är inte allt, inte ens det viktigaste. Under arbetets gång kom det att allt tydligare stå klart för mig att vad jag ytterst ville var att pröva mina egna teologiska grundvalar.

I den prövningen får jag draghjälp av N:s Teilhabe f a därför att hans framställning speglar inriktningen i en västerländsk inkluderande systematisk teologi av specifikt slag. Den har precis som jag frigjort sig från fundamentalistiska läsningar. Samtidigt upplever den sig trogen det kristna arvet.

Med uppenbar energi har jag tagit mig an min uppgift. Denna energi beror av att jag i långa stycken anknyter till N men också av att jag med Teilhabe som språngbräda kunnat utveckla bokens budskap och vid behov göra det till mitt eget. F a i fortlöpande kommentarer redovisar jag mina egna alternativ där också min kritik av N blir tydlig.

När jag i min framställning utvecklar det N bara antytt markerar jag detta i texten. När jag kommer med alternativ eller tycker annorlunda utvecklar jag dessa i mina kommentarer som jag lägger efter respektive avsnitt.

Mina egna kommentarer utgör inget slutet helt men lägger däremot en grund till något som skulle kunna utvecklas till en mer sammanhållen framställning.

Själv gör jag inte anspråk på att i alla sammanhang ha förstått N rätt, inte ens att alltid fånga det han är ute efter. Det är med min återgivning av Teilhabe som med all traditionsbildning. Den lever i vissa stycken sitt eget liv.

¹ Michael Nausner, Eine Theologie der Teilhabe Leipzig 2020
Sidhänvisningarna i fortsättningen till denna bok

Det är alltså min Teilhabe ni får er till del vid läsningen, inte originalets. Detta understruket av att jag inte citerar mig fram i min återgivning. Jag återger Teilhabe i ett metaspråk, dvs med mitt eget sätt att uttrycka mig. Upplägget är dessutom mitt eget inte Teilhabes och jag förkortar och förenklar N:s tankar så långt jag finner det möjligt.

Föregripande bestämningar

Guds pågående förnyelse av sin skapelse

Tillvaron kan enligt N betraktas på många sätt. N gör det med trons ögon utifrån huvudsynpunkten att Gud är kärlek och att denna kärlek tydligast tagit sig uttryck i Jesu kärlek. Denna kärlek realiseras i ett allt omfattande gudomligt ingripande, Guds i nutid pågående förnyelse och fullkomnande av hela sin skapelse. I denna förnyelse och i detta fullkomnande är människan kallad till aktiv insats. N hänvisar till rader av teologer, filosofer och sociologer som delvis eller helt delar hans synsätt.

Harmoniserande och nutidsanpassad

I sin framställning av Guds verk är N harmoniserande och nutidsanpassad. Harmoniserande i den meningen att han söker och finner det i tillvaron och i människolivet som harmoniskt klingar samman och verkar förenande. I denna harmoni ser han Gud. Nutidsanpassad i den meningen att tyngdpunkten i framställningen ligger på nuet. Detta förhållningssätt sätter sin prägel på hela N:s utläggning.

Tillvaron kan ses med olika ögon, men kraven är absoluta

Vad N vill med sin framställning är att vidga, berika och aktualisera den kristna trosbekännelsen och visa dess allmängiltighet. Däremot gör han inte anspråk på att bevisa sina tesers riktighet. Tillvaron kan ses med olika ögon menar N. Och den kristna tron kan tolkas på olika sätt. Vad N gör är att redovisa ett av dessa sätt och försöka motivera dess berättigande liksom dess företräden.

Bakom detta modesta anspråk ligger dock det absoluta krav på de ställningstaganden som särskilt den globala migrationen kräver. Bakom den resonerande tonen i Nausners framställning ligger således tvingande nödvändighet med krav på ställningstaganden i bestämd riktning.

Nausner luftig?

Man kan tycka att Nausners trosåskådning är luftig utan kontakt med vetande i sedvanlig mening. Detta särskilt när han tar ut svängarna och talar om teologin som "en skolning i konsten att föreställa sig" och om tolkningen av den Heliga Skrift som "en övning i att se hur det hade kunnat bli i en våldsbenägen värld om

Guds vilja hade förverkligats".² Eller i en annan tankefigur där han låter tolkningen av den Heliga Skrift innebära "att låta sig formas av det som ännu inte är".³ Frågan är om man kan göra som N, se tillvaron med trons ögon som ett alternativ till andra sätt att betrakta existensen? Och detta utan att resultatet blir godtyckligt.

Själv är jag inte främmande för N:s synsätt. Inte ens när han tar ut svängarna. Jag kan mycket väl med N tänka mig teologi som en övning i konsten att kunna föreställa sig. Även jag kan med N fråga mig hur denna våldsbenägna värld skulle se ut om Guds vilja med skapelsen förverkligades, d v s försoning rådde. Och jag är införstådd med att tolkningen av Skriften förutsätter förmågan att distansera sig från sin egen begränsade värld för att låta sig formas av det som ännu inte är. Detta särskilt som bibeln blir omöjlig som Helig Skrift om denna skriftsamling enbart läses utifrån tid, omständigheter och syfte, med andra ord enbart historiskt kritiskt.

Jag kan t o m vidga blicken och påstå:

att leva förutsätter konsten att kunna föreställa sig

att älska förutsätter konsten att kunna föreställa sig

att ana sammanhang och mening förutsätter konsten att kunna föreställa sig.

Allt detta förutsatt att jag inte kommit till vägs ände med dessa påståenden utan att nästa steg blir att konfrontera trosutsagorna med och relatera dem till uppenbar verklighet. I denna konfrontation påverkas såväl mina trosföreställningar som den verklighet jag utgår från. Detta utifrån min föreställning att det som vi människor har att förlita oss till är resultatet av mötet mellan det föreställda och det verkliga. Säg den sanning som inte sprungit fram ur dessa möten?! Detta mitt sätt att ställa föreställt mot faktiskt utgår jag ifrån när jag tar ställning till vad N skriver.

Eller mera precist uttryckt. En förutsättning för att hantera verkligheten är att distinktionen mellan tänkt/föreställd och faktisk sanning upprätthålls.

Dessutom att de båda storheterna tillåts utmana varandra. I denna utmaning prövas det föreställda och omprövas det faktiska. Frågan är om detta skett i N:s fall. Den frågan ställer jag mig outtalat när jag läser N.

Min syn på systematisk teologi

Avslutningsvis min syn på systematisk teologi. Detta mitt synsätt ställs inte under prövning i mitt kritiska studium av N:s teologiskt systematiska studie Teilhabe. Mitt synsätt skall betraktas som ett av mina redskap i min reflexion över N:s arbete.

² 279 f

³ 281-286

Den systematiska teologin beskriver den kristna tron endera övergripande eller i ett specifikt sammanhang. Den är till sin art tillämpning av en förutsatt ursprunglig kristen tro.

Sammanfattande kan man tala om systematisk teologi som teologi utifrån nya omständigheter och i för tron nya sammanhang. Som sådan är den ett slags subjektivt betingad förkunnelse inramad av en prövbar samtidsanalys liksom av sin premiss, en förutsatt ursprunglig kristen tro.

Som förkunnelse i denna mening låter sig dess innehåll således prövas bakåt mot sina förutsättningar och framåt relativt rådande verklighetsuppfattningar.

Själv utgår jag alltså från att systematisk teologi är förkunnelse i ovan anförd mening. Skillnaden mellan förkunnelse i traditionell mening och systematisk teologi som jag förstått denna teologi bestämmer jag på följande sätt. Systematisk teologi står för mera övergripande utsagor medan förkunnelsen är lokalt och personligt anknytande.

Som förkunnelse är den systematiska teologin således betingad av omständigheter och situation. Den präglas av både känsla och reflexion. Detta komplicerar inte minst kopplingen till bibelordet och bibelordets ursprungliga mening.⁴

I Visionen

Tron ser hur Gud upprättar sin skapelse

Inledning

Studiet av Teilhabe gör det tydligt att N representerar fler än sig själv. Då inte främst därför att han som metodist flitigt hänvisar till John Wesley och andra metodister, utan tydligast genom att för innehållet betydelsefulla hänvisningar går till ett brett fält av främst nutida amerikanska och kontinentala teologer. Ett flertal av dem är påverkade av processteologi, feministisk teologi eller befrielsesteologi. Gemensamt för dessa nutida teologer är vidare att de har ett globalt perspektiv och att deras udd är riktad mot förtryck och missförhållanden. Detta slutligen parat med en i grunden optimistisk syn på livets möjligheter och med öppenhet för flera perspektiv än de specifikt kristna.

N beskriver inte tron på det sätt man vant sig vid när man lyssnar till kristen förkunnelse. Den framställs inte som vändpunkt, inte som förutsättning för ett nytt liv eller dylikt. De troende ställs aldrig uttryckligen mot dem som inte tror. Tron förstås främst som ett specifikt sätt att se på tillvaron, en övergripande hållning till verkligheten, alternativt som en uppenbarelse i nuet. Detta inte i den meningen att tron utesluter andra betraktelsesätt. För N är tron ett bland flera sätt att förstå tillvaron, först i undertexten som den rätta hållningen till livet.

⁴ Jmf 81 f

Vad är det då den troende ser som andra inte upptäckt? Hon ser hur Gud mitt framför ögonen på henne är i färd med att upprätta och fullkomna sin skapelse. Det är nu det sker och det reellt, dessutom synligt. Denna allt omfattande, låt oss i brist på annat kalla den vision eller uppenbarelse, sätter sedan ramarna för N:s världsbetraktelse. Utanför dessa ramar befinner sig N aldrig, åtminstone inte i Teilhabe.

Begreppet tro så förstådd kan alltså kopplas till uppenbarelse, det betyder en kristen uppenbarelse i nuet, som står för att betrakta verkligheten med trons ögon, en verklighet som är konkretiserad i den egna kulturkretsen, dessutom påverkad av denna. Den är däremot inget esoteriskt, inget för vissa men inte för andra. Tron har offentlig relevans, som N uttrycker det.⁵

Tron/uppenbarelsen är i sin konkreta utformning öppen för kritik men samtidigt gör den anspråk på att företräda verklighet och sanning.

Denna tro/uppenbarelse beskrivs av den systematiska teologin vars främsta uppgift enligt N är att förtydliga uppenbarelsen och samtidigt kritisera dess aktuella utformningar.⁶

Tron/uppenbarelsen är för N förbunden med Ordet (Guds ord). Detta Ord är ett levande Ord vars kännetecken är att det både låter sig förstås och omformas utifrån situation och efter omständigheter. Denna syn på Ordet förbinder N med befrielse-teologin.

Men församlingen då? Är den överflödigt i N:s inkluderande teologi? Långt därifrån. Inkännande läst är Teilhabe skriven med tanke på församlingen, att denna rätt skall förstå sin uppgift. Församlingen behöver inse att trons sanning är livets stora sanning. Den skall veta att dess uppgift är att leva i denna sanning, inte för att ruva över den utan för att att göra andra delaktiga. Församlingen är kort uttryckt satt att visa på och leva i den brygga som är slagen mellan det dagliga livet och Gud.⁷

N är inkluderande i sitt sätt att betrakta tron och han drar med församlingen i denna inkluderande hållning. Detta desto hellre som han förutsätter att hela tillvaron är påverkad av Guds fullkomnande och nyskapande verk. F a är människan som människa, inte exklusivt som kristen, kallad till delaktighet. Människan fullföljer sin uppgift när hon står i skapandets och upprättelsens

⁵ 130-137

⁶ 153 ff

⁷ 71 f

tjänst. Denna N:s bestämning öppnar dörrarna för att inbegripa fler än bekännande kristna i Guds verk.

N ger i Teilhabe brett utrymme för kulturpersonligheter med ursprung i kulturer som sökt sig till den rika delen av världen under den pågående globala migrationen. Dessa kulturpersoners synsätt refereras och smälts in i N:s framställning. Deras religionstillhörighet blir för N aldrig den avgörande frågan. På motsvarande sätt inbegrips filosofer och sociologer som är samstämmiga med N men vars specifikt kristna bekännelse aldrig efterfrågas.

Så långt min inledning. På detta följer nedan det jag kallar N:s vision. I denna sammanfattar jag hur N på område efter område konkretiserar Guds upprättande verk. Han gör det alltid med öga för mänskligt deltagande och ansvarstagande.

Kommentar 1

N:s stora grepp, mitt lilla

Vad jag ovan redovisat är en helhetsbild, en sammantagen tydning av vad N vill förmedla när han i sin teologi betonar Guds uppenbarelse i nuet som det för kristen tro kännetecknande. Det betyder inte att han vänder traditionell mer "biblicistisk" förkunnelse ryggen. Mer så att den traditionella förkunnelsen med sin nära anknytning till enskilda bibeltexter kommer i andra hand.

Själv går jag motsatt väg. Jag utgår från den kristna trons ursprung i en judisk stamreligion där Guds utväljelse av sitt folk Israel är en central tanke. Denna utväljelsetanke fortsätter att vara central även för den kristna kyrkan men får genom Jesus en förnyad innebörd. Den utvalde är utvald för att tjäna och sluta nya utvalda in under utväljelsens välsignelse.

Detta om man så vill "biblicistiska" anslag gör att min "förkunnelse" troligen upplevs mer "biblisk" än N:s. Jag tar tag i texterna och låter dem vara det de är. Därefter spränger jag dem genom att ge dem en kristologisk tillämpning. För N är denna sprängning obehövlig. Det finns inget att spränga. Gud är redan som Jesus. Om Israels speciella utväljelse som Guds egendomsfolk, eller om utväljelsens innebörd talar han över huvud taget inte. Inte heller nalkas han sin teologiska problematik utifrån enskilda bibeltexter.

Han talar inte heller han om synden och skulden som självständiga kategorier, något som en bibelnära förkunnelse gärna gör. Det betyder inte att N bortser från människans skuld. Men dess plats förpassas till specifika områden, i Teilhabe främst till den välmående västvärlden och dess utestängande av migranter. Alternativt gisslar han människors brist på ansvar för miljön. Men några generella attacker mot synden i människan förekommer inte i Teilhabe. Detta till skillnad från vad som kännetecknar mig och min förkunnelse. För mig är det uppenbart att det frigörande mötet med Kristus primärt innebär befrielse från synd och skuld. Denna befrielse innebär samtidigt ett slags utvaldhet. Men så tänker inte N, åtminstone inte i Teilhabe.

Sedan om det som ständigt gnager i mitt innersta, livets obönhörlighet, en obönhörlighet som tydligast tar sig uttryck i "the survival of the fittest", alternativt slumpen som faktor att räkna med, eller ond bråd död. Att denna obönhörlighet på något sätt måste relateras till Gud, lär vara oundvikligt. Men hur? Detta dilemma bildar bakgrund i allt vad jag gör, även i min förkunnelse.

Om detta har N ingenting att säga. Hans mantra är Guds godhet.

A Upprättelse genom människans delaktighet och ansvarstagande

Den upprättelse som går som en röd tråd genom hela N:s framställning vilar i Guds vara, ett vara som N gärna åskådliggör i musikaliska termer. N talar om den grundton av samklang och samstämmighet, samt den tillvarons harmoni, som ljuder som en underliggande grundton i allt skapat. N ser sången, musiken, inte minst polyfon musik, där olika toner flyter samman till ett harmoniskt helt som uttryck för denna gudomliga harmoni.

Andligt upprättas människan tydligast i N:s framställning när hon bringats till samstämmighet med denna gudomliga harmoni och den i tillvaron rådande samklangen.

På denna grundton av harmoni vilar människans aktiva delaktighet och hennes ansvarstagande i Guds upprättande verk. Utifrån denna grund vidgar den sig att gälla på livets alla områden och utöver trosgränser.⁸

Kommentar 2

Skapelsens upprättelse, människan både subjekt och objekt

När jag själv reflekterar över skapelsen och skapelsens upprättelse har jag tyckt mig finna en hållning som jag betecknar som "falskt gudomlig". Den har sin udd riktad mot människor som ser sig som ensamt ansvarig förvaltare av livet på jorden. Den som tänker så har gjort sig till Gud utan att vara det. Rätteligen borde människan i sitt förvaltande av livet på jorden se sig som både subjekt och objekt. Det tycks mig också som att den inställningen slagit rot i vidare kretsar. Är den inte själva utgångspunkten i miljörörelsen liksom i den globala mobiliseringen för att hålla uppvärmningen av jorden nere?

Min egen motivering till denna människans dubbla ställning formulerar jag på följande sätt. Människan är inte ensamt ansvarig

eftersom hennes ansvar vilar på att hennes gåvor är henne givna.
eftersom hon är en del av varat/livet men inte är livet (Gud).

Jag observerar att de bärande tankebanorna i avsnittet ovan är vitt skilda från bl a den paulinska föreställningsvärlden. Där är relationen till Gud grundad i den kristnes förbindelsen med sin frälsare.

Gal 3:26 f Alla är ni nämligen genom tron Guds söner, i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus.

Kol 3:9 f ni har ju klätt av er den gamla människan och hennes vanor och klätt er i den nya, som förnyas till verklig kunskap och blir en bild av sin skapare.

Ef 4:24 och att ni klär er i den nya människan, som har skapats efter Guds bild, med den rättfärdighet och den helighet som hör sanningen till.

B Upprättelse genom sången, musiken, symfonin, tron

I N:s vision utspelar sig verklighetens drama här och nu och i världens mångahanda. Dess anknytning till Gud blir uppenbar för N genom det harmoniska samspel som mitt i alla dissonanser kan uppstå när människor

⁸ Bl a 127-130

möts. N:s belägg, f a körsång och symfonisk musik är mer än exempel. Sången och musiken uttrycker tydligare än mycket annat det samspel människor emellan som kan råda. Detta klingar samman med den från Gud utgående harmoni som kan skönjas i allt av Gud skapat.

N illustrerar sin sanning genom att utförligt beskriva en av judar och palestinier sammansatt orkester, West-Eastern Divan Orchestra.⁹ Av skilda stämmor hade uppstått skön samklang.

Denna samklang och denna harmoni kan uppstå även när representanter från skilda religioner möts till samtal. Detta när religionernas företrädare träder ur sina invanda ståndpunkter och närmar sig varandra förutsättningslöst och i förtroende. Det samförstånd som då kan uppstå är för N ett tecken både på inbördes samhörighet och gemensam förbindelse med Gud.

N uppmärksammar de sk "abrahamitiska" religionerna judendom, kristendom och islam. N förordar en utökad samverkan mellan just dessa religioner. Denna behöver ske "på ögonhöjd" under ömsesidig respekt och lyhördhet för varandra vilket även innebär respekt för varandras tro. Denna rekommendation är inte föregången av försök att karakterisera respektive trosuppfattning. Samverkan beskrivs i stället i musikaliska termer som en polyfoni. I denna polyfoni kan respektive trosuppfattning framträda i fulländad klarhet.

Tillsammans taget hör för N tron till de medel Gud använder för att upprätta sin skapelse. Detta måste förstås utifrån N:s syn på tro. Tron är för N både allmänmänsklig och inkluderande. Den innebär inkluderande *delaktighet*, inte exkluderande *tillhörighet* för att i min egen formulering spetsa till N:s mening. Tron stänger inte ute. Den inspirerar till att inkludera allt fler i den gudomliga harmoni som här på jorden tar sig uttryck i bland annat gemensam sång och med varandra delad måltid. Som jag förstår N är sången och nattvardens måltid inte enbart något som leder till tro. Både sången och nattvarden är trons uttryck.¹⁰

C Upprättelse genom bönen och nattvarden

I N:s föreställningsvärld står bönen på ett närmast paradigmiskt sätt i upprättelsens sammanhang. Bönen föreställer sig N ske i ett symboliskt (föreställt, tänkt) mellanrum mellan Gud och den bedjande. Bönen är för N till sitt väsen ett mottagande. Den är i grunden ordlös och förutsätts av N spränga gränserna mellan himmel och jord. Bönen är för den som ber ett föregripande av Guds upprättelse av sin skapelse.¹¹

⁹ 297 f

¹⁰ 57-63. Om trons allmänmänskliga ram 18-21, om den inkluderande kristna sången 57-63, om den inkluderande tron 51-54

¹¹ 192,194, 199-204

N gör nattvarden till en spelplan för den sammanhållna verklighet där socialt och religiöst liv flyter samman till en enda verklighet för att sedan föra över i ett konkret/reellt förverkligande i livets mångahanda.

Förutsättningen för denna nattvarden dubbla funktion är att nattvarden bröd och vin tas emot i tacksamhet över att människor oavsett bakgrund får dela bröd med varandra. Detta kombinerat med tacksamhet över att äga delaktighet i instiftelseordens "för dig utgiven, för dig utgjutet".

Är denna dubbla syn på nattvarden central i en kyrka innebär det enligt N också en garanti för en kyrka som är både öppen och religiöst koncentrerad. Öppen i den meningen att kyrkan sträcker sig ut mot världen, koncentrerad i den meningen att korset sätts i centrum.¹²

D Upprättelse genom hälsan

Som N ser det hör hälsan samman med ett sätt att leva som klingar samman med livet självt, det liv där också Kristus hör hemma och med honom frälsningen. Så förstådd är också hälsan inbegripen i Guds frälsande omsorg.

N gör upp med alla former av synd/skuldteologi, särskilt den bibeltolkning som förbinder sjukdomar med brott mot skapelseordningen. N förnekar sambandet mellan sjukdom och skuld. Detta enligt N falska samband parerar N genom att betona hälsan som en del i Guds upprättelse av sin skapelse.¹³

E Upprättelse genom ansvarstagande för miljön

I en tid av miljöförstöring och med hot om en höjd medeltemperatur som försvårar livsbetingelserna manar N på sedvanligt sätt till att leva utifrån naturens förutsättningar. Han sätter dessutom in sina maningar i ett för honom specifikt sammanhang. Naturens återställande tillhör i N:s trosvision Guds fullkomnade av sin skapelse.

F Upprättelse genom migrationen

N konstaterar världsvida flyttningsrörelser som för tiden typiska och kännetecknande. Rörelsen går entydigt från den fattiga världen till den rika. Migrationen är för N ett faktum av så omvälvande betydelse att den närmast kan betecknas som ett tecken på att en ny världsordning inträtt. I och med det blir migrationen en huvudangelägenhet även för teologin.

¹² 182-188

¹³ 221-224

Det rika västerlandets motstånd mot migrationen har enligt N sin grund i det N kallar postkolonialt förtryck. Eftersom teologins utgångspunkt för N är de förtryckta, i det här fallet migranterna, ställer sig N undantagslöst på de migrerandes sida. Kritiken mot den invandrarfientliga rika delen av världen är skarp. Guds upprättelse av sin skapelse förutsätter en ny jämlik världsordning något som förpliktar det rika väst att öppna sina dörrar för de migrerande.

G Upprättelse genom frälsning

Frälsningen förstås i Teilhabe utifrån skapelsen, ses samman med skapelsens fulländande. Betoningen ligger inte som i traditionell kristendom på fallet, där frälsningen görs beroende av förlåtelse, upprättelse och helgelse, inte heller på frälsning förstådd som räddning till evigt liv.¹⁴

II Tanken

A Tankesanningar

På det metodistiska trosarvets grund

Michael Nausner, metodist sedan barnsben, anknyter i sin Teilhabe med aktning till John Wesley och när han gör det alltid instämmande. Aktning visar han också andra metodistiska lärofäder, inte minst nutida metodistiska systematiska teologer. Men han nöjer sig inte med dessa. Han stöder sig återkommande på den skolbildande tyskamerikanske protestantiske teologen Paul Tillich liksom på en rad f a amerikanska, tyska och svenska teologer från skilda trosriktningar.¹⁵

Vad N är ute efter är att aktualisera den kristna trosbekännelsen och visa dess allmängiltighet. Däremot gör han inte anspråk på att bevisa sina tesers riktighet. Tillvaron kan ses med olika ögon menar N. Och den kristna tron kan tolkas på olika sätt. Vad N gör är att redovisa ett av dessa sätt och försöka motivera dess berättigande liksom dess företräden.

Bakom detta modesta anspråk ligger dock det absoluta krav på de ställningstaganden som f a den globala migrationen kräver. Bakom den resonerande tonen i Nausners framställning ligger således även tvingande nödvändighet med krav på ställningstaganden i bestämd riktning.

Detta sagt allmänt och övergripande. Går man till det enskilda får man möjlighet att mera precist iaktta hur N relaterar sig till sin kristna tro. Då märker man att

¹⁴ 47-50

¹⁵ 164-167

den personliga gudsrelationen, som inom metodismen är grundläggande, är nedtonad i N:s framställning till förmån för en gudsrelation av mera generell innebörd. Vidare uppmärksammar man att det mer är trons konsekvenser i dag som intresserar N än enskilda bibeltexters auktoritet.¹⁶ Detta utifrån att N i enlighet med metodistisk lärobildning ser tron som en specifik förening av f a *förnuft, bibel och egna erfarenheter*.¹⁷

Allra tydligast kommer N:s relation till sitt trosarv fram i hans syn på helgelsen. Uppenbart är ett av N:s mål är att vrida metodismen i social-etisk riktning utan att därför försvagas i sin betoning på den personliga helgelsen.¹⁸ Detta grundar jag på N:s beskrivning och tolkning av John Wesley's upplevelse 1738 i Aldersgate.

Uppenbarelserna i Aldersgate är centrala för metodismen. Där blev John Wesley på ett avgörande och förebildande sätt försäkrad om sin nya födelse. Vad Wesley erfor vid Aldersgate var och är något som varje sann metodist har en relation till.

Vad N försöker göra troligt är att Aldersgate inte främst skall förstås som en enskild livsavgörande vändpunkt utan som en andlig upplevelse som hade sin fortsättning i Wesley's fortsatta liv. N menar sig ha stöd i källorna för denna sin tolkning.¹⁹ N:s argumentation, berättigad eller oberättigad, ingår enligt min mening i N:s bemödanden att förnya den metodistiska synen på helgelsen. Helgelsen skall i slutändan mindre ses som ett led i den enskilda människans fullkomnande än som ett uttryck för Guds fullkomnande av sin skapelse. Därmed blir också helgelsen ett uttryck för den gudomliga kärlek som N menar vara Guds specifika kännetecken.

Min slutsats blir att N:s syn på helgelsen är en av många antydningar på att ett av N:s syften med *Teilhabe* är att reformera en kyrka som delvis lever sitt eget liv vid sidan av sitt egentliga ändamål att vara delaktig i alltings upprättelse.²⁰

Livsåskådningsteologer och livsåskådningsfilosofer

N:s arbetsmetod är att i referatets form väva in ett stort antal refererade f a nutida teologers, filosofers och sociologers tankar i sina egna. Dessa förstår jag

¹⁶ 21-24, 140 f

¹⁷ 114 f

¹⁸ 169

¹⁹ 158 ff , 160 ff

²⁰ 137 f

som "livsåskådningsfilosofer" och "livsåskådningssteologer" för att markera att jag skiljer dem från analytiskt arbetande filosofer. Däremot fogar jag dem till de teologer, inklusive N själv, som framträder i Teilhabe. De egna tankarna är i sin tur grundlagda i att han sedan barnsben lever i en metodistisk trostradition.

N återger således flitigt vad andra med honom själv samstämmiga författare (f a teologer, filosofer och sociologer) uttryckt. Han gör det gärna och då ofta i referatets form. För mig förutsätter det förekomsten av en bakomliggande gemensam tanketradition som N känner sig vara delaktig i.

Gemensamt för alla som N hänvisar till är deras religiöst inkluderande hållning. Ett uttryck för detta är att de inte sätter absoluta gränser mellan människor enbart på grund av deras religionstillhörighet.

Till detta hör även det faktum att N med gillande anknyter till kulturpersonligheter, verkande i västvärlden men med annan kulturell bakgrund, respektive annan religionstillhörighet än den kristna. Det för dessa kännetecknande är att de tillhör det intellektuella skiktet i sina nya hemländer. Sitt ursprung har de i konfliktdrabbade länder och eller i områden där överbefolkning och ekonomisk kris lett till en omfattande utvandring.

Sanningen

Att N i Teilhabe fördjupar sig i sanningsfrågan är inte att förundra sig över. Den kristna trons överlevnad i ett sekulariserat Västerland förutsätter att tron i väsentlig mening framstår som sann.

När man försöker fånga N:s tankar om sanningen slås man inledningsvis av att denne drar nytta av sin metodistiska bakgrund. Metodismens betoning på erfarenheten som sanningskälla kommer honom väl till pass.

Sanning kan för N stå för **verklighet**. Religiös sanning är verklighet förankrad i religiösa utsagor, bibelord och dylikt som är omvandlade utifrån omständigheterna och sedan verifierade av **upplevd verklighet**.²¹

Sanningen är dessutom för N **erfaren verklighet** och i den egenskapen subjektivt och därtill också etiskt betingad. Sanningen är något en människa är indragen i, en verklighet hon lever i, erfar och kan uttrycka. Sanningen är för N ett med det liv som inte låter sig förklaras, bara kan levas. Den har visserligen **en hård kärna av fakticitet**, men är något mer än det blott bevisbara. Som liv låter

sig sanningen ej fångas filosofiskt eller logiskt, däremot låter sig sanningen anas. Allt enligt N.²²

I sitt sanningssökande har N inte enbart metodistisk trostradition att utgå ifrån. Han är även påverkad av den för honom närliggande filosofiskt betingade processteologin som har sitt att säga om trons sanning. Mera om den nedan.

Dessutom har interkulturell teologi med sitt världsvida perspektiv sitt att bidra med. Denna teologi vidgar sanningsbegreppet på ett för N inbjudande sätt genom sitt tal om behovet av ett föreställt "*mellanrum*" när meningar har gått isär och olikheterna står hindrande i vägen för djupare samförstånd. Den interkulturella teologin tänker sig ett "mellanrum", dvs ett tankerum, där man visserligen fortfarande befinner sig i sitt eget kulturella kraftfält men samtidigt kan ställa sig utanför detta för att där i mellanrummet få en fördjupad syn på sanningen.²³

Sanning kan också stå för det utifrån omständigheterna *etiskt riktiga*, för N liktydigt med det gudomligt sanna.²⁴

Fortsätter vi på det etiska spåret i vår analys av N:s syn på sanningen finner vi att sanningen för N kan stå för *den i samförstånd funna sanningen*. Så förstådd förutsätter sanningen relation, är en relationens tjänare och innebär ideal relation.

N hänvisar till Foucault när han söker påvisa hur socialt betingat sanningsbegreppet kan vara. När "makten" har behov av det, konstaterar Foucault, omformuleras föreställningen om det rätta så att det gynnar de mäktiga. Vid behov döljs visst, annat framhävs. På så sätt kan av sanning bli lögn.²⁵ Sammanfattningsvis är sanningen för N väsentligen erfaren verklighet och som sådan subjektivt och därmed också etiskt betingad. Den är något en människa är indragen i, en verklighet hon lever i, erfar och kan uttrycka. Sanningen är ett med det liv som inte låter sig förklaras, bara kan levas. Sanningen har en hård kärna av fakticitet, men är något mer än det blott bevisbara. Som liv låter sig sanningen ej fångas filosofiskt eller logiskt, däremot låter sig sanningen anas. Så kan N:s syn på sanningen sammanfattas.

Kommentar 3
Erfaren verklighet
Den tänkta sanningen i min föreställningsvärld
Definition tro

²² 73-76

²³ 78 ff

²⁴ 85-88

²⁵ 86-92

Tron som tänkt och samtidigt upplevd sanning**Tron allmängiltig****Inga skarpa skiljelinjer mellan religiöst och sekulärt****Mänskliga rättigheter en tankesanning****Reflexioner över grannens ord "jag tänker på er"****När funktionen tänkt verklighet/erfaren verklighet är störd****Erfaren verklighet**

Man kan fråga sig varför begreppet "sanning" är huvudord för N och inte ordparet "erfaren verklighet". Det är ju ändå om erfaren verklighet det hela handlar när N talar om sanning. Har det möjligen sina bibelteologiska orsaker? I min föreställningsvärld har begreppen æmet i Gamla testamentet och aléteia hos evangelisten Johannes, båda med grundbetydelsen sanning, associationer till just erfaren verklighet. Mer troligt är dock att N har behov av att för sin samtid visa att sanning är något mer än blott bevisbar sanning.

Själv tänker jag mig att N:s interpretation av sanningen som erfaren verklighet å ena sidan öppnar för ökat handlingsutrymme. Med sin erfarna verklighet i ryggen behöver han inte ständigt känna sig tvingad att försöka verifiera sin tro med formella bevis. Å den andra sidan har också vittnesbördet om erfaren verklighet sina svagheter. Den "erfarna verkligheten" förvandlas gärna till en socialt betingad sanning. Man vittnar kort sagt om erfarenheter som stärker den egna ställningen i gruppen.

Dessutom är det värt att uppmärksamma det gränsöverskridande i N:s beskrivning av sanningen. Sanningen i N:s mening står inte enbart i ett religiöst sammanhang utan även i ett allmänmänskligt. På den erfarna sanningens grund vilar nämligen stora delar av vår mänskliga samlevnad. Här redovisar alltså N medvetet eller omedvetet ytterligare ett område där gränserna mellan sekulärt/ religiöst är uppluckrade.

Den kritiska punkten består i det prov som den erfarna sanningen ständigt måste utsättas för. Erfaren sanning behöver, menar jag, i en ständigt pågående process ställas mot det uppenbart sanna och låta sig omformas utifrån denna prövning. Detta gäller i lika hög grad i såväl religiösa som andra sammanhang. Om så inte sker förflyktigas efter hand den sanning som man vittnar om.

Den tänkta sanningen i min föreställningsvärld

Det uppenbart sanna hanteras i min tankevärld av det tänkt sanna. Denna tänkta sanning hanterar med sina förtydligande förenklingar såväl naturvetenskap som andevetenskap (historia, samhällsvetenskap osv) Detta handhavande kan vara på gott eller ont. Den förtydligar det som är hållbart och bygger upp men kan också stå i tjänst hos det som är osant och bryter ner. Den kan förstärka vanföreställningar och felslut men också stå i tjänst åt det som gynnar liv, verklighet och uppenbar sanning. Den tänkta sanningen är naturvetenskapens tjänare men också andevetenskapens. Den står i samhällsbyggets tjänst men kan också utnyttjas i nedbrytningens tjänst.

Definition tro

Tro är för mig **tänkt sanning** som omvandlats till **upplevd sanning**.

Tron som tänkt och samtidigt upplevd sanning

Den tänkta och samtidigt upplevda sanningen (tron) kan skapa engagemang av stor kraft. Den kan genomtränga hela människan och verka personlighetsförändrande.

På den negativa sidan kan noteras att den samtidigt tänkta och upplevda sanningen (tron) också kan krossa betänkligheter och försvåra tankar i nya banor.

Erfarenheten visar att den tänkta och samtidigt upplevda sanningen (tron) med tiden omvandlas till vana och till vanan hör att på gott eller ont värna intagna positioner och ställningstaganden.

Tron allmängiltig

I och med att jag föreställer mig tron som tänkt sanning omvandlad till upplevd sanning har jag samtidigt generaliserat tron och gjort den till något allmängiltigt. Dessutom till något som människan inte reder sig utan. Växelspelet tänkt sanning /upplevd sanning blir en förutsättning för livet.

Tänker man om tron som jag blir alla människor med bibehållna själsfunktioner troende. Det som skiljer oss åt är vad vi tror på liksom trons konsekvenser. Frågan blir alltså inte om vi tror utan på vad.

Inga skarpa skiljelinjer mellan religiöst och sekulärt

För alla gäller att den enskildes **inre bild** av verkligheten (tänkt sanning), sprungen ur rader av trosakter (=föreställningar om verkligheten) kontinuerligt konfronteras med yttre verklighet och rådande verklighetsuppfattning. Ur dessa möten utvecklas och förändras allt eftersom såväl den enskildes hållning som att grunderna läggs för ett sätt att såväl leva som handla som är socialt acceptabelt. Allt eftersom bildas i sammanhållna miljöer underlag för ett gemensamt sätt att tänka, vara, värdera, tro. Denna process är gemensam i såväl religiösa som sekulära sammanhang och bidrar till att skiljelinjerna dem emellan luckras upp.

Mänskliga rättigheter en tankesanning

Att det finns något som kan betecknas som mänskliga rättigheter är en tankesanning. När denna tankesanning blir till upplevd sanning kan den ges beteckningen tro. Det upplevda grundar sig på känsla, inlevelse och upplevelse.

Reflexioner över grannens ord "jag tänker på er"

Jag har funderat över grannens ord "jag tänker på er". Han sade det när det stod klart för honom att min hustru blivit akut demenssjuk.

"Tänker på er" = tänker väl = hoppas = önskar er allt gott.

I orden "tänker på er" möts två världar, å ena sidan den faktiska världen (=jag och min sjuka hustru) å den andra den föreställda, önskningsvärlden (tänker på er)

Och jag konstaterar att även i sekulära sammanhang möts de två världarna, den yttre verklighetens värld och föreställningsvärlden. Dessa två tillsammans utgör verkligheten vare sig man är kristen eller ej, en verklighet som ständigt provas och korrigeras i livets mångahanda.

Ja, jag går längre än så. På ett eller annat sätt är den tänkta, föreställda verkligheten med i allt en människa företar sig. Samspelet förestäld och fungerande verklighet pågår i ett oupphörligt växelspel. Den föreställda, ibland utopiska verklighetens syfte är att "krocka" med det faktiska. Den krocken kan i bästa fall öppna för nya ofta oförmodade prövbara sanningar. Uppenbart är det ju så i naturvetenskapen, men så också inom andevetenskaperna (historia, samhällskunskap, teologi, etik, estetik osv). I andevetenskaperna blir resultaten av dessa sammanstötningar inte lika uppenbara eftersom inte allt i dessa vetenskaper är helt igenom prövbart.

När funktionen tänkt verklighet/erfaren verklighet är störd

Här skall dessutom den reservationen göras att den naturliga funktionen tänkt verklighet/erfaren verklighet kan vara störd. Detta särskilt där den tänkta verkligheten inte har någon erfaren verklighet att "krocka" med. Då kan den tänkta verkligheten i vissa fall förvandlas till fantasi eller vanföreställning. Detta erfar människovårdaren i sitt möte med visst slag av sinnessjukdom men också i konfrontationen med fanatismen, religiös fanatism men också i andra tankelåsningar.

Nausner och trons ögon

Nausner ser enligt egen utsago med den kristna trons ögon på tillvaron. Detta mynnar ut i en omvärldsbetraktelse där allt inryms under Guds beskydd. Det skall observeras att Nausners trostolkning är direkt påverkad av samtida teologers, filosofers och sociologers trosbetingade "sanningar". Den kan t o m betraktas som en del i ett gemensamt flöde av trossanningar.

Detta med trons ögon gäller inte enbart N utan är något generellt förekommande. Alla former av helhetsbetraktelser har som förutsättning trons

ögon vare sig dessa är kristet betingade eller ej. Detta påstått som en förlängning av vad N rent faktiskt påstår.

Nausners "trosögon" är i själva verket ytterligare ett exempel på det nödvändiga i att tänkt/upplevd verklighet ingår i alla former av iakttagelser. Detta under förutsättning att det tänkta tillåts förbindas med det uppenbara och att resultatet av detta möte får påverka verklighetsuppfattningen. Detta gäller såväl N som andra. Terminologin må växla, liksom föreställningarna, men i sak tillhör "trons ögon" något vi inte klarar oss utan.

Mellanrummet

En enligt N nödvändig interaktion mellan tro och "värld", mellan den egna livssituationen och andras, mellan den egna religionen och andras (läs här främst relationerna mellan de abrahamitiska religionerna) går inte av sig själv. Den förutsätter, menar N, en mental förflyttning från det egna livsrummet till ett rum som N ger beteckningen "mellanrummet" (Zwischenraum). Detta står för ett föreställt område för samtal och samförstånd som i förväg är obekant för de agerande. Där kan inte invanda tankar och formuleringar med självklarhet användas. Därigenom tvingas de agerande frigöra sig från det invanda för att i detta mentala mellanrum finna nya infallsvinklar. Denna förflyttning förutsätts i alla de sammanhang där människor med olika bakgrund möts.²⁶

Detta är en för N allmän sanning men för honom också en religiös. En överraskande tillämpning har N funnit i bönen.

Bönen

I stark sammanfattning betraktar N bönen på följande sätt.

Bönens själva förutsättning är ömsesidighet, det betyder att en relation är upprättad mellan Gud och den bedjande. Detta förutsätter i sin tur att den bedjande har försatt sig i en föreställd verklighet, ett tänkt mellanrum (Zwischenraum) mellan det jordiska och himmelska där kontakt är upprättad både med den sinnliga och andliga världen.²⁷

²⁶ 85-88

²⁷ 189 f

Bönen är till sitt väsen ett mottagande, den är primärt ordlös och tänks spränga gränserna mellan himmel och jord. Den är för bedjaren ett föreställt föregripande av fullkomningen.²⁸

I bönen lovprisar den bedjande Gud för liv och verklighet samtidigt som hon bönfäller om förbarmade när liv och verklighet utsläcks, hotas eller missbrukas.

Ytterst förutsätter bönen livets och verklighetens faktum, ett faktum som för tron är synliggjort i Gud.

Bönen står liksom allt annat som är av Gud i upprättelsens sammanhang.

Kommentar 4

**Livet, verkligheten och den tänkta verkligheten i relation till bönen. En utveckling av N:s tankar
Kritik av Nausners upplägg**

Livet, verkligheten och den tänkta verkligheten i relation till bönen. En utveckling av N:s tankar

Livet, verkligheten (Gud), två grundläggande fakta

Livet, verkligheten (Gud) hanteras av människors tänkta verklighet

Att bedja är att försätta sig i en tänkt verklighet man inte förfogar över och där Kristi Gud förutsätts råda

Att bedja är att lovsjunga och samtidigt lyssna in denne Kristi Gud

Att bedja är att uttrycka sin längtan och sin bön till Kristi Gud.

Kritik av Nausners upplägg

Bönhörelsen f a den uteblivna bönhörelsen tas inte upp till behandling vare sig av mig ovan eller av N.

Teilhabe subjektivt betingad

I detta avsnitt avslutar jag avdelningen Tankesanningar med att i anslutning till N och med gillande kommentera och utveckla hans sätt att tänka.

Apoloetik står för att träda upp till försvar för någonting med en biton av försvar till vilket pris som helst. I denna negativa mening är Teilhabe inte apologetisk, däremot i allra högsta grad subjektivt betingad. Detta redan i själva anslaget att se med trons ögon på tillvaron.

²⁸ 199-204

Subjektivt betingad är för den delen allt vad andevetenskap heter. Med andevetenskaper menar jag det vetande som är kopplat till värderingar, dvs dit räknas humaniora i bred mening, d v s även teologi.

För att utveckla detta närmare är det subjektivt betingade en oundviklig ingrediens i framställningar där värderingar är nödvändiga för att tolka fakta. Utan dessa värderingar ter sig en framställning som "faktarabbel" utan inre sammanhang. Värderingarna i sin tur speglar en människas förståelse av den undersökta företeelsen och är indirekt eller direkt ett försvar för det egna sättet att förhålla sig till det aktuella materialet.

Att det förhåller sig så är förklaringen till att varje tid skriver sin egen historia, detta oavsett om nytt faktamaterial tillkommit som kan förändra förståelsen. Med den ändrade syn som en ny tid oundvikligen innebär påverkas också faktatolkningen.

Det subjektiva kommer man således inte ifrån men man kan tukta subjektiviteten. Detta genom att låta fakta attackera värderingarna och vice versa låter värderingarna attackera fakta. Eller för att säga det vardagligt. Man försöker med all kraft vara så saklig som det någonsin går utifrån vad man ser och vad man konstaterar.

Mot denna bakgrund är N:s Teilhabe i högsta grad subjektivt betingad. Med sitt grepp att Gud verkar skapelsens förnyelse blir subjektivitet i bedömningen själva förutsättningen. Att N själv utgår från att hans framställning är subjektivt betingad förstår man av hans medgivande att tron är ett bland flera sätt att förhålla sig till den skapelse vi lever i.

Men kan man med N hävda att hans subjektivt betingade teologi har offentlig relevans?

Denna teologi med sina rötter i metodistisk kristendomsförståelse, innebär väsentligen att se med trons ögon på den tillvaro vi människor lever i. Det är dessutom mer än annat nuets verklighet som N tolkar och beskriver.

Denna kristendomsförståelse kännetecknas av att den harmoniskt låter sig fogas till andra tankesanningar i tiden och att den som sådan bildar den en del av en harmonisk helhetssyn. Allt i tillvaron ställer N under Guds upprättelses sammanhang.²⁹

²⁹ 21-24

Kan man utifrån detta med N förutsätta att denna kristendomstolkning (teologi) har offentlig relevans?³⁰ Eller skall man läsa Teilhabe enbart som ett subjektivt vittnesbörd?

Eller för att gå vidare, hur skall man ställa sig till med N befryndade teologer. I det här fallet hämtade från den uttalat "apologetiskt" betingade kanten. Jag tänker på baptisterna, exegeten Mikael Telbe och systematikern Roland Spjut. Med hänvisning till Telbe kan N exempelvis avvärja bibelns under genom att tona ner tanken på Jesu under som mirakler för att istället sätta dem i Gudsrikets sammanhang. Och med hänvisning till Spjut sker motsvarande genom att infoga människors lidande i Herrens tjänares lidande och därigenom vända lidandet till något gott. Både Telbe och Spjut fogas sedan av N in i N:s trosbygge där tillvaron ses som en av Gud driven process mot skapelsens fulländning.³¹

Något entydigt svara kan inte ges. Det är nämligen med N:s trosvittnesbörd som med andras. De får prövas av verkligheten. Ur den prövningen springer sanningen fram.

Teilhaves bidrag till den kristna traditionsbildningen

Människan står i ett sammanhang och behöver ett sammanhang för att kunna leva. Likaväl som hon behöver fysisk närhet, är det nödvändigt att vara kopplad till andra via en rad förenande föreställningar och tankar. Det är här trostraditionerna, eller det jag kallar "tankesanningarna", kommer in. Trostraditioner eller sammanhängande tankesanningar, för mig synonyma begrepp, tillhör därför livets måsten.

Trostraditionerna består av gemensamma och dessutom flexibla tankesanningar som genom ömsesidig påverkan människor emellan utvecklas, förändras och i förnyad form förs vidare. Dessa inverkar på hur vi tänker och känner, vad vi gör och hur vi handlar. Idealt sker detta i en interaktion mellan tankesanning och evidensbaserad verklighet, där tankesanningen påverkar verkligheten och verkligheten i sin tur korrigerar tankesanningen.

Olyckligt nog har detta förlopp fördunklats av skygghet för begreppet tro. Detta trots att tron förstådd som tankesanning är något generellt och nödvändigt i människors liv. En tankesanning som inte i sig har drag av tro är ingen tankesanning.

Att följa hur trostraditioner (i betydelsen tankesanningar) föds och lever vidare, attraherar eller repellerar, vilka som dras till det ena och vilka som dras till det

³⁰ 130-137

³¹ 227-230

andra och hur trostradionerna förändras, utvecklas och lever vidare, är av högsta vikt att studera. Vi behöver det inte minst för att få grepp om vad det är att vara människa.

Teilhabe illustrerar vad jag ovan påstått. N:s framställning både kan och skall läsas som bidrag till den kristna traditionsbildningen. I Teilhabe har N fångat upp vad andra sagt och säger för att sedan föra det vidare i sin egen färgning. N refererar nämligen genomgående vad andra sagt, men framför allt gör han det så refererade till sitt eget.³²

N är tydlig med att han står i ett metodistiskt sammanhang. I denna är tron central. Att vara kristen är för en metodist och då även för N synonymt med att leva i tro. Teilhabe vittnar om att N främst ser tron som en trostradition, dvs som ett sammanhållet sätt att betrakta verkligheten, som den troende gjort till sin verklighet. Dess kännetecken i den metodistiska bekännelse som N är en del av, är ett sätt att betrakta verkligheten som är grundat på förnuft, bibel och egna erfarenheter. Tron yttrar sig sedan i specifika sätt att se på liv och samhälle. För N:s del påfallande ofta i synsätt som han har gemensamt med många även utanför det specifikt kristna sammanhanget.

För mig leder detta till följande tankar och slutsatser:

Att N som grund lägger en tro som är grundad på förnuft, bibel, erfarenhet som han sedan fogar till annat tänkande i tiden öppnar för en flexibel nutidsorienterad kristendom. Resultatet har för N:s del blivit att bibelns mångfacetterade förkunnelse omvandlats till en traditionsbildning tillämpbar i nuet och i en teologi som passar väl in i vår tid av migration och miljöförstörelse.

Att en teologi som gör allvar av nuet är tvingad att relatera bibelns föreställningar till nuet är uppenbart. Detta gör också N genomgående. N:s väg är att låta bibelns utsagor smälta in i hans egen föreställningsvärld, dvs i en tro som han som metodist menar vara grundad på förnuft, bibel och egna erfarenheter.

Bibeltexternas auktoritet

Bibeltexternas auktoritet, på bibeltexternas tillämpning utifrån sitt ursprungliga sammanhang, skjuter N åt sidan. Frågan tas över huvud taget inte upp till behandling i Teilhabe.

Han är mera precis i sina hänvisningar till andra auktoriteters tolkningar av Guds vilja. Dessa andra, bland annat feministteologer och befrielsesteologer,

³² 47-50

förstår bibeln utifrån de utsattas perspektiv. Gud står på de utsattas sida. Bibeln är de utsattas bibel.

Det är främst systematiska teologers utläggningar som N lutar sig mot i sin bibelutläggning. Hårdraget har N ur systematikers, inklusive egen interpretation av bibeltexterna, skapat sig en Helig Skrift anpassad till tidens utmaningar.

Till detta hör att dessa systematiska teologer inklusive N själv, samtidigt som de nytolkar, aktualiserar och tydliggör, också skymmer. Att det är så lär vara oundvikligt. Teilhabe kan läsas som en exempelsamling på både det ena och det andra.

Nausners inkluderande teologi

N:s kristendomstolkning är jämfört med traditionell protestantisk trostolkning, *inkluderande, integrerande och harmoniserande*. Skarpa gränser dras aldrig mellan den ena trosuppfattningen och den andra eller ens mellan tro och värld.

Det betyder inte att N är utslätande, mer att själva grunden i hans tro är inkluderande, integrerande och harmoniserande till sin karaktär. Detta därför att han ser sin tankesannings Gud i tillvarons *varande, vardande (påväg att bli till) och blivande*, och att denne Gud till sitt väsen är just inkluderande, integrerande och all harmonis ytterst ursprung. Detta senaste utifrån att N förbinder Gud med den grundton av harmoni, samklang och harmoniska svängningar som kan skönjas bortom tillvarons alla disharmonier. Denna harmoni och samklang förbinder han med skön musik, inte minst polyfon sådan.

N:s teologi låter sig utifrån detta fogas till andra tankesanningar i tiden vare sig de är uttalat religiöst betingade eller inte och med dem bilda en harmonisk helhet.

Jag själv ser min tankesannings Gud i förklarad ljus i försoningen, andra i lärans absoluta sanningar, åter andra i Guds sakramentala närvaro i kyrkan, ytterligare andra i upplevelsen av det personliga gudsmötet. Ingen av dessa accentueringar resulterar lika självklart som N:s i en lika inneslutande helhetssyn.

N konkretiserar sitt vittnesbörd om Gud i ett vittnesbörd. Detta när han skildrar hur två kulturpersonligheter, en israel och en palestinier samarbetar i ledningen för en gemensam symfoniorkester. Deras samverkan får i N:s återgivning exemplifiera hur han ser på vad Gud vill i Israel-Palestinakonflikten och hur han betraktar förhållandet mellan den abrahamitiska religionerna islam, judendom.

De två kulturpersonligheterna var predestinerade till fiendskap. Men deras öppna sinnen hjälpte dem att övervinna motsättningarna. Musiken, för N en av nycklarna till Guds väsen, gav dem och deras till ett förenade orkestrar möjlighet att framföra skön musik i polyfoni. Detta återberättat av N för att visa att

judendom och islam kan verka tillsammans. Ur denna samverkan förutsätts något fulltonigt träda fram och de båda religionerna framträda i sin skönaste gestalt. Att kritik, respektive självkritik av respektive religions grundvalar skulle kunna vara ett gemensamt avstamp, förespeglar inte N.

Men f a skall N:s berättelse läsas som en lovsång och en bekännelse till den Gud ur vars väsen skön musik utgår. Dessa når ända ner till människor som står mot varandra och förenar dem.³³

Kommentar 5

Mitt trosföremål är en tänkt Jesus

Att iakttaga likheter när sådan finns, tydliggöra skillnader när det är av nöden, sånt tillhör en hederlig umgängeskultur i de flesta sammanhang. Motsatsen, att på oklara grunder konstruera motsättningar, skapar förvirring och oklarhet som kan få ödesdigra följder. Detta är min grundsyn, till och med ofta mitt ärende när jag uttalar mig. Min samhällskritik liksom min religionskritik må vara enkel, ibland till och med enfaldig. Men mitt krav på försök till opartisk beskrivning av förhållandena kan aldrig vara fel. Det må svida när man finner att man själv befinner sig bland dem som tvingas krypa till korset.

Detta gäller även när jag vittnar om min tro på Jesus Kristus. Det är en tänkt Jesus jag vänder mig till och anförtror mig åt. Jag har inga garantier för att det är den verkliga. När jag uttrycker mig så bekänner jag samtidigt att jag kanske hamnat fel. Jag kan kanske behöva korrigera min tro utifrån att förutfattade meningar som inte håller måttet kan ha förblindat mig.

Samtidigt visar jag med mitt sätt att uttrycka min tro hur lik andra människor jag är. Det tillhör den mänskliga existensen att tänka, tro, ja t o m fantisera. Det är inte bara troende kristna som gör det, det gör alla. Samtidigt måste våra föreställningar ständigt utsättas för verklighetens prövning. Detta gäller även mig i min tro på Jesus Kristus.

Så långt är det alltså ingen skillnad mellan mig som kristen och alla andra. Men skillnaden finns och den är eller kan vara av avgörande betydelse. Mitt trosföremål var och är Jesus. Andra låter sig hänföras av andra trosföremål. Ingen människa saknar i denna mening tro. Det är inte om man tror som frågan gäller utan på vad.

B Skapelseteologi

Trons samklang med skapelsen

Tillvarons helhet

N utformar sin teologi utifrån tillvarons helhet. Ond som god, from som ofrom lever i samma verklighet och har samma verklighet att förhålla sig till. Skillnaden mellan oss människor är att vi ser på denna verklighet på olika sätt. Vad N beträffar ser han med trons ögon på tillvaron, en tillvaro som han kallar Guds skapelse, en skapelse som Gud är i färd med att återupprätta.

³³ 289-296, 298-301

N förenar, han drar inte isär, han ser det för oss människor gemensamma hellre än det som skiljer oss åt. Det enstaka, det speciella betraktar han helst utifrån helheten, inte utifrån delen. Delen kommer han dock inte ifrån. Sin metodistiska bakgrund lyser alltsom oftast igenom i hans Teilhabe.³⁴

Trons föremål är för N den skapelse som vi alla lever i. Därigenom förenar han tron med det allmängiltiga. Dessutom slår N en brygga till förnuftigt tänkande oavsett trosföreställningar. Detta i en tid där from som ofrom förstår att gemensam insats krävs för att återställa den natur som vi genom mänsklig rovdrift förött. Delaktighet i att återställa en natur som förötts av mänsklig rovdrift är självklar för gemene man idag, en återställelse som för N ingår i Guds upprättelse av sin skapelse.³⁵

Det betyder att N fogar religiös verklighet till allmänmänsklig erfarenhet. Följden blir att den religiösa erfarenheten aktualiseras. Samtidigt låter han, om än kanske omedvetet, de inomvärldsliga iakttagelserna delta i utformningen av den religiösa sanningen.

Bakom det hela anar jag kritik både av en religiös erfarenhet som lever i sin egen verklighet och en inomvärldslig dito som inte räknar med den religiösa erfarenheten.

Den religiösa erfarenheten beskriver N som ett sammanhållet helt, men är i själva verket resultatet av en sammansmältning av religiösa, historiska och sociala intryck. Det visar ett sammantaget studium av Teilhabe. Den är således med mitt sätt att uttrycka det en "tänkt verklighet" formad utifrån bestämda yttre förutsättningar.

En erfarenhet så betraktad är per definition metafysiskt betingad. Som sådan ingår den i det trosbygge som har som sin förutsättning tanken att Gud upprättar sin skapelse och det under mänsklig medverkan.³⁶

Trons samklang är livets

Detta att vi lever under samma himmel och har samma ansvar för hur vi förvaltar våra liv vare sig vi bekänner en kristen tro eller inte är det ena som N trycker på. Det andra som han betonar är i huvudsak trosbetingat. Detta när han lägger ut sina föreställningar om den i tillvaron rådande harmonin och

³⁴ 36-43

³⁵ 138

³⁶ 148 ff

samklngen, en harmoni och en samklang som han betraktar som skapelsens själva klangbotten.³⁷

N menar att tillvaron, d v s skapelsen, hålls samman av harmoniska svängningar som bildar resonanser vilka i sin tur skapar något som kan liknas vid en gudomlig symfoni. Gud är i svängningen, är svängningen, handlar i svängningen, menar N. Sången, musiken, symfonin liksom allt gott verk, kan ses som en återklang av den gudomliga symfoni som samspekar i det som en dag skall leda till alltings fullkomnande.³⁸

Att stå i trons sammanhang blir att vara påverkad av, ingå i och vara en del av denna gudomliga symfoni. Att leva i tro innebär att leva i resonans med det i skapelsen givna och det i skapelsen verkande. Eller som det också kan heta ; att tro är att leva i resonans med evangeliet. N:s bekännelse att han snarast prövar religionen genom att fråga hur de sjunger sina sånger, blir mot den bakgrunden inte förvånande.³⁹ Motsatsen, det från harmonin avvikande, kan därmed inte vara sanningar med ursprung i Gud.

Eller för att sammanfatta

Verkligheten, liktydig med skapelsen, hålls samman av harmoniska svängningar som bildar resonanser vilka i sin tur skapar något som kan liknas vid en gudomlig symfoni. Gud är i svängningen, är svängningen, handlar i svängningen. Att tro är att vara påverkad av, ingå i och vara en del av denna gudomliga symfoni. Eller för att uttrycka detta mera bibliskt; Att leva i tro innebär att leva i resonans med det i skapelsen givna och det i skapelsen verkande. Eller för att uttrycka detta lutherskt; att tro är att leva i resonans med evangeliet.

Sången, musiken, symfonin liksom allt gott verk kan ses som en återklang av den gudomliga symfoni som samspekar i det som en dag skall leda till alltings fullkomnande.⁴⁰

Trons samklang är livets. I denna samklang är församlingen delaktiggjord för att delaktiggöra. Församlingens uppgift är att visa på den brygga som är slagen mellan det dagliga livet och livet i Gud.⁴¹

³⁷ 27-34

³⁸ 206-219

³⁹ 286-289

⁴⁰ 206-219

⁴¹ 71 f

Kommentar 6

Min infallsvinkel på tron

Religiösa trosyttringar och politiska värderingar har visst gemensamt. I både religion och politik ser jag tänkt sanning (tro) omvandlad till praktiserad sanning som nödvändig förutsättning.

Jag förstår **tron** som **tänkt sanning** som omvandlats till **praktiserad sanning**. Såväl den tänkta sanningen (tron) som den praktiserade är för det mänskliga livet nödvändigt. Frågan är inte om man tror utan på vad, inte om man praktiserar det man tror på utan hur. Tror gör man i såväl politiken som i religionen.

Jag tänker mig att det i princip förhåller sig på följande sätt bortom allt som komplicerar bilden.

Den enskildes **inre bild** av verkligheten, sprungen ur rader av trosakter (=föreställningar om verkligheten) konfronterats kontinuerligt med såväl yttre verklighet som rådande verklighetsuppfattning. Ur dessa konfrontationer utvecklas kontinuerligt såväl förnyade, t o m förändrade trosföreställningar, som nya sätt att se på hur man skall betrakta verkligheten och förhålla sig till sin omgivning.

När jag växlar över från den enskildes bild av verkligheten till kollektivets ser jag att denna rörelse har sin motsvarighet även här. Inte heller här står det stilla. Allt eftersom förändras såväl ideal som sätt att förhålla sig. Detta gäller även i den del av samhället som heter kristen församling eller kyrka.

Går vi i denna betraktelse specifikt till den kristna församlingen konstaterar jag att tron kan skapa engagemang av stor kraft. På den negativa sidan att tron närmast automatiskt stelnar till låst lära och förutbestämda ställningstaganden. Som sådan har den en tendens bli etiskt okänslig och en broms för naturlig utveckling. Etiskt okänslig därför att den på vissa områden stänger ute ny kunskap. Dock får vi inte glömma att detta är ställningstaganden på marginalen. Kristen eller inte lever människan huvudsakligen i sin egen kulturs föreställningsvärld. Detta illustreras kanske tydligast av att kristen tro tar sig vitt skilda uttryck beroende på var den förekommer. Att vara kristen i Afrika är långtifrån det samma som att vara kristen i Europa.

Frälsning som delaktighet

Frälsning förstås av N utifrån skapelsen, innebär delaktighet i Guds fullkomnande av sin skapelse. Det närmaste personlig skuld i traditionell kristen mening som N kommer är när han beskriver västvärldens förhållande till migrationen. I västvärldens avvisande hållning ser N fortsatt imperialism där imperialism får personifiera en hållning som ytterst är motsatt delaktighet i Guds upprättelse av sin skapelse.⁴²

Kommentar 7

Skapelsens förnyelse har sin rötter i förbundets förnyelse

Skapelsens förnyelsen har bibelteologiskt sina rötter i förbundets förnyelse. Denna förnyelse leder i Nya testamentet över i den personliga förnyelsen. Så ej hos N. Skapelsens förnyelse sker för honom på en rad fronter. Den är religiöst betingad men också materiellt. Den binds samman i en enda gudshandling, skapelsens förnyelse.⁴³

För mig innebär denna hållning ett nedtonande av den specifikt religiösa frågan som ställer skuld och förlåtelse på det personliga planet som de avgörande förutsättningarna för alla former av genomgripande upprättelse.

⁴² 47-50

⁴³ 127-130

Inga skarpa skiljelinjer mellan alldagligt och andligt

Alldagligt och andligt

N har hela Guds skapelse för ögonen. Det för den troende specifika är att hon ser med trons ögon på skapelsen, inte att hon har en annan verklighet i blickfånget än alla. Alla lever vi i samma verklighet, förutsätter N och alla måste ta sitt ansvar.

Det tron vittnar om utspelar sig i nuets skeende i en kombination av alldagligt och andligt, betonar N.⁴⁴ Insikten om detta kan leda till radikala insatser och fördjupad insikt.⁴⁵

Samverka utan att recensera

N uppmärksammar de s k "abrahamitiska" religionerna judendom, kristendom och islam. Där förordar N en utökad samverkan. Denna behöver ske "på ögonhöjd" under ömsesidig respekt och lyhördhet för varandra vilket även innebär aktning för för respektive religions tro. Detta hävdar N utan att göra några försök att karakterisera respektive religions särart. Samverkan beskrivs i musikaliska termer som en polyfoni. I denna polyfoni kan tron framträda i fulländad klarhet.

Med koppling till Gunda Schneider-Flume ställer N sig kritisk till de politiska systemen med deras tro på världsförbättring via inte minst en kapitalistisk världsordning. Men några egentliga alternativ redovisar han inte, inte en Guds samhällsordning som löser samhällsproblemen. Med Schneider- Flume talar han om det fragmentariska om än avgörande i Guds ingripanden.⁴⁶

Uppenbarelsen kan tas emot på flera sätt

I ett sammanhang vittnar N om att han i sin ungdom fick en uppenbarelse när han lyssnade till en predikan över perikopen Jesus och de spetälska. Hans poäng är att uppenbarelsen kan tas emot på flera sätt beroende av mottagarnas situation, men att uppenbarelsen fortfarande är en uppenbarelse.⁴⁷

Här drar N inte några växlar på att det andliga och det världsliga går in i varandra. Men det gör jag. Jag får associationer till icke religiöst betingad "uppenbarelse". Perikoper av annat slag (händelser, ord, dikter, upplevelser) kan fungera stärkande eller livsförvandlande på motsvarande sätt som, i det här fallet, den bibliska berättelsen.

⁴⁴ 162 ff

⁴⁵ 150 ff

⁴⁶ 142 ff

⁴⁷ 155-158

Kommentar 8

Inga skarpa skiljelinjer mellan alldagligt och andligt

Min reflexion över N:s tanke att alldagligt/andligt karakteriserar trons liv

Inga skarpa skiljelinjer mellan alldagligt och andligt

Inte heller för mig går det några skarpa skiljelinjer mellan religiöst och låt oss kalla det sekulärt i betydelsen världsligt utan anknytning till religion. Men jag har inte som N hela skapelsen för ögonen. Min utgångspunkt är individualistisk.

För alla gäller att den enskildes **inre bild** av verkligheten, sprungen ur rader av trosakter (=föreställningar om verkligheten) kontinuerligt konfronteras med yttre verklighet och rådande verklighetsuppfattning. Ur dessa möten utvecklas och förändras allt eftersom såväl den enskildes hållning som grunderna läggs för ett sätt att leva och handla som är socialt acceptabelt för omgivningen. Allt eftersom bildas i sammanhållna kulturmiljöer underlag för en gemensam kultur, som också den förskjuts över tid. Denna **inre bild** kan vara kristet påverkad men behöver inte vara det. Med kristet påverkad menar jag att exempelvis inre bilder av Kristus, av Gud eller av uppenbarelse påverkat bilden.

Ett livskraftigt samhälle, såväl det av kristen tro påverkade som andra, mår enligt min mening väl av att de egna grundvalarna, d v s våra inre bilder av verkligheten kontinuerligt tillåts både provas och omprövas. I det arbetet kan samhällsanalytiker som inser spelet mellan inre bild och yttre verklighet behövas liksom idérika visionärer. I kristna sammanhang har vi här nytta av den kristna teologin, såväl den exegetiska som den systematiska och kyrkohistoriska. Också här utifrån att teologerna inser att integrationen mellan det inre och det yttre är ett ständigt pågående spel som satt spår t o m i den kristna trons grunddokument bibeln.

Med mitt sätt att se går det inte att skilja ett religiöst betingat samhälle från ett sekulärt som vore de uppbyggda utifrån skilda förutsättningar. Båda bärs upp av interaktionen mellan inre och yttre sanning, d v s mellan rådande tro och aktuellt kunskapsläge. Det går för övrigt på båda sidorna fel där samhället, respektive kyrkan låser sig i tro på absoluta och oföränderliga sanningar, dvs inte låter de båda delarna tro och aktuellt kunskapsläge brytas med varandra i ett ständigt utmanande möte.

Min reflexion över N:s tanke att alldagligt/andligt karakteriserar trons liv

Jag tar till mig N:s karakteristik av livet som kristen som en symbios mellan alldagligt/andligt.

Men jag kan inte låta bli att tillägga att inte ens en människa som slagit sig fri från allt vad religion heter kan undgå att leva i spänningsfältet alldagligt/andligt. Det tillhör livets själva väsen att leva i växelspelet tro/vetande, liksom i spänningsfältet tro, vetande och handling. Tron, i betydelsen tänkt, föreställd sanning fungerar därvidlag som ett styrmedel, vetandet som korrigeringsmedel. Man måste förlita sig på tro för att kunna göra något, på vetande för att det man gör inte skall gå gale. Ett ständigt pågående växelspel mellan de båda faktorerna är förutsättningen för ett sunt liv, låsningar i endera riktningen indikerar att något gått fel.

Nattvardens dubbla funktioner

Med trons ögon ser N på tillvaron. Och vad han ser relaterar han till slutmålet Guds fullkomnande av sin skapelse. Nattvarden med sina rötter i måltidsgemenskapen menar han vara ett belysande exempel på detta Guds upprättande verk. Detta eftersom denna måltid inte enbart välsignar de troende i trång mening utan är en gudshandling som sträcker sig ut mot alla.

För att påvisa detta pekar han på att måltidsgemenskapen i den tidiga kyrkan under Paulus inflytande fungerade inkluderande, inte exkluderande. Detta öppnar för N dörren till en vidgad trosgemenskap. Denna vidgade trosgemenskap är en av förutsättningarna för den upprättelse av hela skapelsen som N förutsätter.

För detta ändamål målar N upp en nattvardsteologi med dubbelt fokus, dels inåt mot den personliga helgelsen, dels utåt mot nattvarden som helgande av det naturliga livet.⁴⁸

Som jag ser det är denna dubbla inriktning inte gripen i luften. Den följer av nattvardens bruk i historien. Kristendomens seger, kyrkan som ett organ för både andligt och världsligt, lockar fram denna vidgade förståelse av den avskedsmåltid Jesus firade med sina lärjungar en av de sista dagarna av sitt liv.

Den metodism som N bekänner sig till var och är dock motsträvig. I sin begynnelsefas som väckelse hade denna rörelse nämligen medvetet riktat blickarna bakåt. Den sökte det som fanns från början, den kristna tron i sin ursprungliga renhet. Och vad var mera ursprungligt än Jesu sista måltid tillsammans med den närmaste lärjungakretsen. Bland annat av det skälet drog metodismen och med den 1800-talets väckelserörelser slutsatsen att nattvarden exklusivt var de troendes måltid. Därav svårigheten, som N beklagar, att acceptera ett öppet nattvardsbord.⁴⁹

N visar i sin framställning hur nattvarden efter kristendomens seger kan förbindas med social rättfärdighet.⁵⁰ Och han redovisar nattvardens utveckling från den sista måltiden inför korslidandet till nattvarden som den förmenta nyckeln till en kyrkoförståelse som betonar kyrkan som både religiöst koncentrerad och som ett föregripande tecken på människans enhet.⁵¹ Den blir en spelplan för den sammanhållna verklighet där socialt och religiöst liv flutit samman till ett.

Som jag förstått N är förutsättningen för nattvardens helande funktion att nattvardens bröd och vin tas emot i tacksamhet över att människor oavsett bakgrund får dela bröd med varandra. Detta förenat med tacksamhet över att äga delaktighet i nattvardens "för dig utgiven, för dig utgjutet".

Är denna dubbla syn på nattvarden central blir kyrkan enligt N samtidigt både öppen och religiöst koncentrerad. Öppen i den meningen att kyrkan sträcker sig ut mot världen, central i den meningen att korset sätts i centrum.

I och med denna utläggning har N fångat in nattvarden och format den till ett paradigm för Guds fullkomnande av sin skapelse.

⁴⁸ 54-57

⁴⁹ 170-177

⁵⁰ 177 ff

⁵¹ 179-182

Kommentar 9

Nattvardens dubbla funktioner

Det går att renodla två hållningar till den sista måltiden i den folkväckelse till vilken metodismen räknas. **Rekonstruktion** är modellen i den ena hållningen. Den sista måltiden firar man så "bibelnära" som det någonsin är möjligt. Detta förenat med försök att återskapa den tro som bibeln vittnar om.

Företrädare för den andra hållningen, till vilka jag räknar N, söker **motiv**, motiv i sin betraktelse av såväl värld som uppenbarelse. Även dessa närmar sig helig skrift och uppenbarelse med vördnad. Även här framstår Jesus Kristus som världens frälsare. Men det är motiven man söker inte främst det enstaka. Det "bibelnära" omvandlas till generella sanningar.

För att finna dessa motiv duger det inte att vara närsynt. Det bärande ser "motivsökarna" vanligtvis inte i detaljerna utan i helheten. Av nattvarden, den sista måltiden, kan som för N, bli en måltid som ger en tolkningsnyckel till livet i såväl kyrka som värld.

"Rekonstruktörerna" skiljer nogsamt rätt från fel med bibeln som måttstock. "Motivsökarna" är friare i sin hållning, friare i sin läsning av bibeln. För dem är det på motiven det hänger, motiv som skall kunna fogas till ett huvudmotiv, i N:s fall Guds kärlek.

Alltid på de förtrycktas sida. Konsekvenserna i tider av migration

På nuet inriktad befrielsesteologi

Allmänt kan om N sägas att han arbetar utifrån en ledande föreställning, om man så vill en föreställningsschablon, som fångar in och modellerar hans teologi. Tillflödena till denna är många. Metodismen finns där i grunden men därtill kommer f a kontinental och amerikansk samtidssteologi som processteologi, feministisk teologi, befrielsesteologi, postkolonial teologi. Det för dessa senare gemensamma är deras kamp mot förtryck och missförhållanden och att de menar sig ha Gud med sig i denna kamp.

Allt N driver kan sammanfattas i den ledande föreställningen att Gud upprättar sin skapelse och att människan är kallad till aktiv delaktighet i denna upprättelse. Denna upprättelse sker framför våra våra ögon, i nuet. Nuet i sin tur kännetecknas av världsomfattande flyttningsrörelser, den s k migrationen. Den fråga N ställer sig är hur Gud upprättar sin skapelse i dessa tider av migration.

Konsekvenserna i tider av migration

För N står det klart att den världsomfattande migrationen inte bara ställer världssamfundet på prov, den är en utmaning också för teologin. Så uppstod, visar N, en hel teologi i migrationens kölvatten, den postkoloniala teologin, en variant på befrielsesteologin. Att bekämpa förtrycket av de migrerande var och är denna teologis själva livsnerv.⁵²

⁵² 254 ff

Till dessa postkoloniala teologer sällar sig N som utförligt redovisar detta förmenta förtryck. Han gör det framför allt genom att referera vad andra har att säga i ärendet. I dessa referat lyfter han gärna sina referenser från not till text, d v s han låter referenserna bli till löpande text som återspeglar hans egen mening.

Ett huvudexempel på detta är hans recension av filosofen Seyla Benhabib. Detta utifrån ett tacktal hon höll när hon fått pris för sin insatser för förståelse och tolerans mellan folk och människor.⁵³ Det hon behandlade i detta tacktal var den världsvida nu pågående migrationen från fattiga länder till rika. Hon ställde sig entydigt på de fattigas sida. Samtidigt anklagade hon mottagarländerna för nykolonialism.

Följande punkter ur hennes anförande får exemplifiera hennes hållning.

Det handlar från mottagarlandets sida om vilja att dela med sig av det egna, faktiskt ägda och föreställt ägda.

De tänkta föreställningar som förenar nationalstaten och skiljer ut dem från migranterna är inte hållbara. Kulturer är nämligen aldrig enhetliga. Migration är därför inte någon ny företeelse.

De västerländska nationalstaternas ställningstaganden betecknas som uttryck för nykolonialism.⁵⁴

Detta enligt Seyla Benhabib. Förutom till henne stöder sig N på en rad intellektuella boende i västvärlden som liksom Benhabib tillhör de folkgrupper som trycker på för att få migrera till väst. Om dessa är kristna eller inte saknar för N betydelse.⁵⁵

Migrationen en omvälvning av själva världsordningen

Jag uppfattar att själva tändvätskan i N:s refererande framställning är att han insett att den pågående migrationen innebär en omvälvning av själva världsordningen, en omvälvning som följdriktigt även skapat en ny situation för teologin.

Som en följd av en lyckad migration ser N inom sig ett Europa med många kulturer som sinsemellan stimulerar och befruktar såväl samhälle som kyrka. Nu blev det inte så, konstaterar N. I verkligheten blev det tvärtom. Följden har

⁵³ 246

⁵⁴ 247-250

⁵⁵ 264-270, 254-256, 261-264

istället blivit ett Europa som avgränsat sig från de migrerande och därigenom blottat en inställning som N betecknar som nykolonial.

Flyttningsströmmarna fick västvärlden att proklamera nationsgränser som heliga, detta i motsats till migranterna som snarare ger mänskliga rättigheter detta epitet, sammanfattar N.

N menar att bakom dessa skilda hållningar ligger att väst som vill skydda egen kultur och eget välstånd. Detta i motsats till migranterna som måste ha någonstans att bo. N ställer generös delaktighet mot ovilja att dela med sig av eget välstånd.⁵⁶

N kan tänka sig ett antal motåtgärder mot den eurocentrism som N menar vara kopplad till rädslan för migrationen. Politiskt vore en väg att luckra upp äganderätten, en annan att finna alternativ till det kapitalistiska systemet.⁵⁷ Från kristet håll borde man argumentera för medveten inklusion, kritisera marknadsekonomin, relativisera betydelsen av äganderätten samt vägra se migranter som konkurrenter. Teologin borde mer än tidigare betona kyrkan som en blandad institution med flytande gränser där gränser är något som är till för att forceras. Rådande flexibilitet i kultursynen borde upphöjas till ett teologiskt måste eftersom målet är hela världens fullkomnande.⁵⁸

Kommentar 10

Gränssättning en förutsättning

Gränssättning är en förutsättning för ett samhälle, gränssättning mellan eget och andras. Detta på grund av att man behöver äga för att kunna dela med sig. Och man behöver leva i samhörighet för att kunna öppna famnen för dem som inte har någon att ty sig till.

Detta insåg den kristna kyrkan redan när den formades. Därför bröt man inte med den judiska utväljelsetanken. Däremot gav man den en förnyad innebörd. Denna förnyade innebörd byggde fortfarande, om än outtalat, på just den grunden att man måste äga för att kunna dela med sig och att man behöver höra samman för att kunna öppna famnen.

Men hur koppla denna förutsättning till befrielsesteologins utgångspunkt att i den nu pågående migrationen stå på den svages sida och hävda den svages rätt. Mitt svar lyder att själva förutsättningen för att kunna stå på den svages sida är att själv inte vara lottlös.

Och nog äger vi i det rika väst så att vi kan dela med sig. Däremot vet jag inte om den västerländska samhällsgemenskapen är stark nog för att kunna integrera hela befolkningsgrupper med andra ideal än de i väst gällande. Detta utifrån att samhällets existens hänger på att grundläggande skrivna eller oskrivna regler efterföljs och att majoriteten av medborgarna tycker något så när lika. Om inte uppstår kaos och på kaos samhällets upplösning.

Som jag ser det är vi västerländska kristna i detta stycke inget hot. Vi är sedan länge anpassade till den västerländska välfärdsmodellen. Religionen betraktas i allmänhet som en privat angelägenhet utan

⁵⁶ 246 f

⁵⁷ 270 ff

⁵⁸ 276 f

samhällelig sprängkraft. Utifrån att vi förutsätts vara goda samhällsmedborgare får vi ha vår tro och vår trosgemenskap för oss själva.

I dessa våra trosgemenskaper finns i regel både ägande och samhörighet i tillräckligt hög grad för att vi skall kunna integrera nya människor i vår gemenskap. Detta särskilt som kyrkorna av idag i regel inte är regelrätta trosgemenskaper, däremot ser sig som gemenskaper där tro kan födas och vidareutvecklas. Vi har alltså alla möjligheter att i tider av migration bidra till att främlingar välkomnas och integreras både i våra kyrkor och i samhället.

Hela detta mitt resonemang står i skarp kontrast till N:s. N ser med trons ögon på ett samhälle där en allomfattande migration håller på att förändra förutsättningarna för allt samliv. Och han tror på en Gud som är i färd med att upprätta hela sin skapelse. Därför ser han möjligheter i migrationen, inte i första hand problem. Och han vågar odelat ställa sig på migranternas sida utifrån sin övertygelse att tron alltid står på den svages sida.

Nog har N:s tal om nykolonialism fog för sig liksom att vi västerlänningar tror oss förstå bättre än andra. Men N har inte reflekterat över att själva förutsättningen för en lyckad migration är att man måste äga för att kunna ge och att man måste höra samman för att kunna öppna famnen. Och om den i bibeln grundläggande utväljelsetanken har han inget att säga.

Hälsan som ett led i Guds upprättelse

Hela kapitlet 11 i Teilhabe handlar om hälsa. Kapitlet är en uppgörelse med den bibeltolkning som förbinder sjukdomar med brott mot skapelseordningen. Kategoriskt förnekar N sambandet sjukdom/skuld.⁵⁹

Detta enligt N falska budskap parerar N genom att vidga synen på hälsa. Hälsa är mer än fysiskt välbefinnande. Den står också i ett socialt/religiöst sammanhang. Dessutom och framför allt kopplar N hälsan till själva grundtanken i sin egen teologi, hälsans samband med Guds upprättelse av sin skapelse. Som N ser det hör hälsa samman med ett sätt att leva som klingar samman med livet självt, det liv där också Kristus befinner sig och med Kristus frälsningen. N markerar sitt beroende av Wesley som i sin teologi hellre än om skuld och förlåtelse talar om återställandet av den ursprungliga gudsligheten och om frälsningen som delaktighet i skapelsens upprättelse. N markerar att Wesley i detta stycke var påverkad av grekiska kyrkofäder.⁶⁰

Kommentar 11

Sjukdomar och brott mot skapelseordningen med mera
Två reflexioner med anledning av Nausners text om hälsan

Sjukdomar och brott mot skapelseordningen

Kapitlet innehåller bl a en uppgörelse med den bibeltolkning som förbinder sjukdomar med brott mot skapelseordningen. Kategoriskt förnekar N sambandet sjukdom/skuld. Detta dock utan att göra upp med de bibeltexter som öppnar för ett sådant samband.⁶¹

⁵⁹ 221-224

⁶⁰ 221-244

⁶¹ 221-224

N talar om hälsan utifrån människans delaktighet i Guds upprättelse av sin skapelse. Detta samtidigt som han blundar för det slumpmässiga i tillvaron. Inte heller ser han det problematiska i sin grundsyn i och med att exempelvis vissa föds med benägenhet till sjukdomar medan andra till naturen är friska och starka.⁶² Eller för att säga det med mina ord; ärftlig sjukdom, medfödd svaghet, missbildning med mera signalerar till allt annat också att Gud är slumpens/evolutionens Gud. Men detta problem tar N inte upp.

För mig hör min relation till Jesus, f a korsets Jesus, samman med min andliga hälsa. Förankringen i tron på honom bidrar till min förtröstan i en otrygg värld. Med min Jesustro i ryggmärgen parerar jag mig i mötet med det oförklarligt onda. Detta sagt utan att förringa alla mina andra såväl andliga som sociala förankringars betydelse för att jag skall finna mig till rätta och känna mig trygg.

För att fortsätta min kommentar tänker jag mig att mitt jag har utvecklats ur min genuppställning, den miljö jag växt upp i, vad jag gör, övar och intresserar mig för. Det fortsätter som det började där fortlöpande det ena lagras på det andra under hela mitt livslopp.

Jag upplever mig hela tiden som densamme, men nya miljöer, nytt sätt att leva, nya tankesätt i tiden bidrar till att jag även inombords förändras över tid.

Mot den bakgrunden blir N:s vidgade hälsobegrepp förståeligt men det blir också begripligt varför social hälsa, liksom själslig och andlig hälsa bedöms på skiftande sätt beroende på bedömarens utgångspunkt och livsöde.⁶³

Två reflexioner med anledning av Nausners text om hälsan

Reflexion 1 Till den teologiska reflexionen hör rätten att kritisera något bestämt i den kristna tron, respektive i bibeln, men också skyldigheten att rättvisande beskriva det man kritiserar och motivera sitt ställningstagande. Detta underlåter N i kapitlet om hälsan. Detta när N bestämt förnekar sambandet sjukdom/skuld trots att detta samband förutsätts i flera bibliska sammanhang. En motivering till sitt avståndstagande hade varit på sin plats detta, desto hellre som förhållandet sjukdom/skuld problematiseras redan i Gamla testamentet. Framför allt Jesu framträdande öppnar för en fördjupad kritik av detta samband.

N:s absoluta förnekande av sambandet sjukdom/skuld utan motivering har för mig inget med teologisk reflexion att göra. Det är mer en en upplyst nutidsmänniskas protest mot en föreställning som upplevs etiskt förkastlig.

Reflexion 2

Själv skulle jag, om jag var i N:s kläder, inte kunnat låta bli att i kapitlet om hälsa brottas med det till Darwin knutna bestickande "The survival of the fittest". Där förkunnas att det starka överlever och det svaga går under eller tvingas till en undanskymd tillvaro. Sannolikt skulle jag här försöka kontra Darwin med min egna konsekvent kristologiska utgångspunkt som mynnar ut i tron på det svagas seger trots allt. Därmed skulle jag hamna i en olöslig spänning mellan min egen tänkta verklighet och den uppenbara verklighetens vittnesbörd. Där hamnar för den delen alla av idealitet drivna människor. Spänningen är oundviklig i såväl en ideell en kristen livshållning.

C Gudstron

Gud i skapandet/blivandet/varandet

I Teilhabe betraktar N tillvaron med trons ögon. Vad han då ser är Gud, eller rättare en bild av Gud, som fått färg, form och innehåll av hans Jesustro. Den

⁶² 221-244

⁶³ 230-233

Jesustron får honom att tveklöst kalla Gud en kärlekens Gud. Denne N:s Gud, eller rättare dennes gudsbild har dessutom påtagligt påverkats av den sk processteologin som får liv i sina föreställningar om Gud genom att koncentrera uppmärksamheten på att finna Gud i *skapandet, blivandet, varandet*.

Att N:s gudsbild är skulpterad utifrån den teologi som N gjort till sin är för mig närmast en självklarhet. Det är långtifrån någon bibelteologi som N presenterar, mer en gudsbild som är byggd på egen övertygelse, på tradition och teologisk reflexion.

Den Gud N har upptäckt och grundar sin tro på är en Gud som är i färd med att fullkomna sin skapelse. Inget är uteslutet. Växter, djur, natur, människor, t o m människor av olika religioner är inkluderade i detta Guds verk.

Det är värt att observera att begreppet Gud i N:s framställning inte främst framställs som ett trosföremål, mer något som låter sig konstateras. Gud är för N livet, livet som faktum, ett liv som tar sig uttryck i skapande, existerande och framtida liv. Gud finns för N i allt liv. För honom är Gud livet. I N:s föreställningsvärld är hela världen att likna vid en slumrande trosgemenskap.⁶⁴

Gud/livet möter oss människor som ett levande inflöde. Dess verkan är att det skapar upprättelse på alla plan och i alla sammanhang. Vägen från människa till Gud går genom att det gudomliga tränger in i människan.⁶⁵

N:s betraktelse av Gud har sammanfattningsvis fått honom att se skapelsen och frälsningen som sammanvävda i ett enda stycke.⁶⁶

Denna betraktelse av Gud, denna "panenteism", genombryts dock av bestämmningar som bildar brygga över mot en mera specifik och kristet apologetiskt bestämd beskrivning av Gud. N bestämmer Gud som kärlek med hänvisning till bl a 1 Johannesbrevet.⁶⁷ Och han möter frågan om Guds kärlek kontra den ondskan som behärskar världen med att hävda att Guds kärlek gör att Gud aldrig tvingar någon till det goda. Detta har i sin tur lett till det han kallar "Guds mäktiga vanmakt", detta när ont sker som inte får ske.⁶⁸

⁶⁴ 63-71

⁶⁵ 139 f

⁶⁶ 35 f

⁶⁷ 111-114

⁶⁸ 105 ff

Sammanfattningsvis är han noga med att betona att Guds väsen ej är tömt vare sig genom hans definitioner av Gud som livet eller genom hans beskrivningar av hur Gud verkar i fullkommandets riktning.⁶⁹

Slutligen, vad vinner N på att beskriva Gud på detta sätt, frågar jag mig? Det gör Gud begriplig och levande. Mot detta står viss svårighet att framställa Gud som en personlig Gud. Men denna gudsbilds svarta hål är, menar jag, att N bortser från att Gud som Gud måste ha med allt att göra, även med det som är varandets motsats.⁷⁰ Detta sagt som inledning till hur jag själv reagerat på N:s gudsbetraktelse.

Kommentar 12

Gud i varandets och blivandets under

Den andra sidan av Gud

Mitt ”trossprång”

Gud i varandets och blivandets under

N utgår från att Gud är i varandets och blivandets under, att Gud verkar i varandet utan att för den skull identifieras med detta varande. Detta har allt eftersom jag reflekterat över Teilhabes budskap mer och mer blivit utgångspunkten även för min egen tanke. Likaså, och det är min egen reflexion, finns Gud i dödens försvinnande utan att därför identifieras med detta försvinnande.

Livet som faktum/vara har blivit ett av grundfästena för min nuvarande gudsförtröstan. Den Gud jag tror på är förbunden med livet. Den Gud jag föreställer mig är i grundläggande mening liv/vara.

Jag kan också ta till mig N:s tal om den samklang och den resonans som råder i skapelsen. Resonansen vittnar om en skapelse och den i sin tur förutsätter en skapare och en uppehållare.

Under en begränsad tid har jag som människa fått del i detta ytterst från Gud härstammande liv. Jag kan förlänga, förkorta, förändra livets villkor genom att bygga upp/riva ner, dock aldrig behärska livet. En gång tas livet ifrån mig. Livet går samtidigt vidare i nytt liv. Hela detta skeende ser jag, delvis i anslutning till N, vara förbundet med Gud.

Livet/varat/Gud är ett faktum. Livet/varat/Gud åstadkommer liv men har också inneboende krafter att göra liv om intet. Mot liv står död, också död åstadkommen på grund av ondska. Det är den andra sidan av den verklighet som jag inte kan frigöra mig från.

Denna andra sida har N svårt att freda sig mot, inte minst därför att han definierar Gud som kärlek. Hans försvarsvapen är en formel, ”Guds mäktiga vanmakt”. Denna formel står för att Gud inte tvingar någon till det goda, han lockar och bevekar men tvingar inte. Gud är vanmäktig inför det onda men Gud är vanmäktig med kärlekens makt, denna paradoxala trossanning bär upp N:s framställning.⁷¹

Här har jag svårt att följa N. Jag har i stället tvingats öppna mig för att också se en annan sida av Gud, en sida som jag står frågande inför.

Den andra sidan av Gud

När N med hänvisning till Hartmut Rosa låter hela världen ses som en potentiell trosgemenskap uttryckt som ett liv i resonans med livet självt och när han låter detta tal tillrättaläggas teologiskt av processteologen M H Suchocki, reagerar jag.

⁶⁹ 122 ff

⁷⁰ 116-119

⁷¹ 93-110

Rosas harmoni och samklang med livet självt är inte det enda som livet vittnar om. Det andra är, påstår jag, allas krig mot alla och den starkares överlevnad. Varken det ena eller det andra kan man bortse från. Vi får rätta livet efter såväl det ena som det andra.

Och när N betonar det ena (skapelsens harmoni) på det andras bekostnad (det starkares överlevnad på det svagas bekostnad) får han problem med sin gudsbild. Han bortser från att den Gud som är Gud har del i såväl skapelsens harmoni som i dess kaos. Gud är inte enbart inbegreppet på skapande liv och harmoni utan också på det liv som enbart tillåter det livskraftiga att överleva. För N är Gud det ena inte det andra.

Att tankemässigt förena de båda gudsföreställningarna, det betyder att förena tron på Gud (Varat/Livet/Gud) som den livgivande kärleken, med tron på Gud (Varat/Livet/Gud) som den kraft som enbart låter det livskraftiga överleva, låter sig inte göras.

Men när jag försätter mig i något som liknar N:s föreställning om Zwischenraum (mellanrummet), ser jag ändå vissa öppningar. Det betyder när jag som gudstroende höjer mig från mitt inomvärldsliga perspektiv och ser allt utifrån.

Tillämpas nämligen ensidigt föreställningen om de svagas företräde leder detta till samhällets sammanbrott. Sanningen "the survival of the fittest" måste inberäknas i allt samhällsuppbyggande arbete. Frågan bara hur. Svaret måste härledas ur formeln de starkas uppgift att "lyfta de svaga, låta de svaga leva", föreställer jag mig.

Översatt till den religiösa föreställningsvärlden blir Gud så tänkt både kärlekens Gud och de starkas Gud. Gud står både på de svagas sida och är samtidigt den Gud som låter livet bero av "the survival of the fittest".

Men är inte detta advokatyr frågar jag mig, något som inte håller inför närmare granskning.⁷²

Däremot är det inte advokatyr när jag betraktar det verkliga, det som jag förbinder med Gud, som en livgivande och dödsbringande process. Jag likställer inte Gud med denna process, men jag avgränsar inte Gud från den. Människans uppgift är att befrämja respektive bekämpa, befrämja det livgivande i denna process, bekämpa det dödsbringande. Som kristen delar jag den uppgiften med alla andra, d v s även med människor av annan bekännelse.

Det för mig som kristen specifika i min relation till, låt oss kalla det verkligheten/Gud är min Kristustro. Därmed har en trosrelation kommit in i min betraktelse av Gud. Jag tänker mig inte längre fram till en Gud som är formad utifrån mina föreställningar. Tanken har kompletterats av tron på Gud via min Kristustro. Den tron förutsätter snarare en överlåtelse och ett "trossprång" än en syn på Gud som har sin grund i en "tankesanning".

Mitt "trossprång"

Mitt "trossprång" består i att personifiera livet/varat/Gud, genom att ställa en personlig Gud för mina ögon, som jag också i min föreställningsvärld relaterar mig till.

Denna personifiering sker mer eller mindre av sig själv i och med att jag som kristen ställer mig i den kristna trostradition där Jesu föreställningar om Gud får personifiera och där evangeliet får uttrycka Guds vilja. Detta samtidigt som korset (försoningen) öppnar för ett försonat liv där hoppet står till ett evigt liv i Gud.

Själv hämtar jag, trots min lutherska bekännelse, mindre mina föreställningar om en levande gudstro i lutherdomens skuld-förlåtelse-upprättelseschema, än utifrån ett sökande/finnande där sanningen ständigt prövas mot den Kristus som jag dessutom ständigt söker.

⁷² 63-71

Gud är kärlek

N får liv i sin gudsbild genom påverkan från en processteologi där Gud framställs som den tillvarons dynamiska livsprincip som stavas liv – liv som skapas, liv som är och liv i det kommande. Till detta kommer liv i kärlek, en kärlek som är en del i den himmelska harmoni som går som en grundton genom allt skapat. Tillvaron är uppfylld av en kärlekens livsprincip. Detta inte minst befast genom att Kristus är insmält i gudsbilden. Kristus blir i sin kärlek ett uttryck för Guds kärlek.

Guds kärlek är samtidigt ett uttryck för Guds makt. Guds makt är, påstår N, en kärlekens kraft som utan tvång lockar hela skapelsen mot sin fulländning. Och som en följd av detta grundas mänsklig fullmakt på att den befinner sig i samklang med den kärlekens kraft som utgår från Gud.

För N är Gud kärlek, hela hans väsen är uppfylld av kärlek. På grund av denna kärlek är Gud också sårbar och som sådan också barmhärtig. Därför tvingar sig Gud aldrig på oss. Detta som en viktig förklaringsgrund till allt lidande på jorden.

Eftersom Gud är kärlek 1 Joh 4:8 måste Gud göra sig sårbar för oss människor...Rohr på rätt spår när han talar om Guds allmakt som tar sig uttryck i barmhärtighet. Endast mot den bakgrunden kan jag av hjärtat bekänna Guds allmakt... Gud är "sårbar eftersom Gud lockar men aldrig tvingar till gott verk".⁷³

Av detta följer sedan N:s samlande beteckning *Guds mäktiga vanmakt*, liksom talet om Guds svaghet.⁷⁴ En konsekvens av detta blir att ett liv i Jesu efterföljd skall spegla just Guds mäktiga vanmakt.⁷⁵

Till detta lägger N en direkt hänvisning till bibeln. N låter 1 Joh 4:7-11 med sitt påstående att Gud är kärlek styra vad bibeln lär om Gud.⁷⁶

Nausners gudsbild karakteriserad

N:s av processteologi påverkade gudsbild dominerar N:s framställning, men han gör aldrig upp med andra sätt att uppfatta Gud som svär mot en allt omslutande Gud som i kärlek fullkomnar sin skapelse. N konfronterar framför allt aldrig sin gudsuppfattning med de föreställningar om Gud som kan läsas ut bibelteologiskt.

⁷³ 100 f

⁷⁴ 107-110

⁷⁵ 95 f

⁷⁶ 18-21, 94 f et alii

Den kristna gudstron relateras till filosofiskt processtänkande (processfilosofi). Detta filosofiska betraktelsesätt växlar N över i teologiskt processtänkande. Det för detta tänkande karakteristiska är att Gud mindre ses som ett tänkt Du som "punktellt" handlat, handlar och kommer att handla. Gud ses mer som det i allt verkande livet, det liv som fortgår i ett ständigt pågående skeende. Teologiskt uttryckt blir Gud så förstådd en kontinuerligt skapande Gud. Med gillande tar N upp termen "panenteism", som för honom står för att Gud verkar i allt gott liv.

Gud beskrivs som kärlek. Denna kärlek bekräftas av det naturliga livets vittnesbörd och den harmoni eller samklang som råder i tillvaron.

Nausner låter aldrig det mot Gud stående onda förstås ur Guds eget gåtfulla väsen. Inte heller kopplar han uttryckligen det onda till en självständig ond makt. Det onda förstår han som förvända mänskliga strukturer, f a kopplade till västerländsk kulturimperialism. Det onda tillåts aldrig skymma Guds kärlek och hans förutsättning är Guds seger och skapelsens upprättelse.

Kommentar 13

Den lidande Guden

Tonvikten ligger vid tron som en dynamisk kraft i nutiden

Gud är kärlek och 1 Joh 4:7-10

Gud alltid en tänkt Gud

N:s gudsbild den springande punkten i hans teologi

När tron krockar med verkligheten

Den lidande Guden

"Den Gud som i Kristus gjort sig sårbar" tvingar inte skriver N. Vi dras med eftersom vi har erfart Guds kärlek"...

Påståendet visar att N i Jesus ser Gud. N hör därigenom hemma bland dem som kan benämna Gud "den lidande Guden". Mot detta ställer jag att såväl korset som människors lidande får oss att frukta att Gud är en Gud som inte gjort sig sårbar. Varför skulle annars Jesus vid korset ropa "Min Gud, min Gud varför har du övergivit mig"? Varför möts människors lidande av Guds tystnad?

Dessutom påstår jag att tanken på "den lidande Guden" är en bibelteologiskt främmande tanke.

Min huvudinvändning mot N är att hans undantagslösa fixering vid Gud som kärlek tvingar honom att bortse från den ofrånkomliga gåtfullheten i Guds väsen. Det är enligt N människor som kan vara kärlekslösa, inte Gud. Men Gud finns även i det som bryter ner, påstår jag. Om inte vore Gud inte Gud.⁷⁷

Tonvikten ligger vid tron som en dynamisk kraft i nutiden

N påstår att Guds makt är en kärlekens kraft, som utan tvång lockar hela skapelsen mot sin fulländning. Vidare att fullmakt från Gud återspeglas i vad mån den befullmäktigade befinner sig i samklang med Guds kärleks kraft.⁷⁸ Tonvikten ligger vid tron som en dynamisk kraft i nutiden.

Gud är kärlek och 1 Joh 4:7-10

N stöder sitt påstående att Gud är kärlek på 1 Joh 4:7-10

Mina kära, låt oss älska varandra, ty kärleken kommer från Gud, och den som älskar är född av Gud och känner Gud. ⁸Men den som inte älskar känner inte Gud, eftersom Gud är kärlek. ⁹Så uppenbarades Guds kärlek hos oss: han sände sin ende son till världen för att vi skulle få liv genom

⁷⁷ 36-43

⁷⁸ 94 f

honom. ¹⁰Detta är kärleken: inte att vi har älskat Gud utan att han har älskat oss och sänt sin son som försoningsoffer för våra synder. 1 Joh 4:7-0

Exeges utifrån bibeltextens sammanhang

Kärleken kommer från Gud. Försoningsoffret (Kristus) kommer nämligen från Gud. Utifrån detta får Gud i 1 Joh beteckningen kärlek. Av delen har blivit helheten. Så också i N:s teologi.

Gud alltid en tänkt Gud

Att Gud är helig och som sådan oåtkomlig insåg redan de bibliska författarna till. Allt som tänks och sägs om Gud är för den delen preliminärt, är ytterst föreställningar om Gud, aldrig den verkliga Guden, alltid en tänkt Gud. Detta inkluderar även det kristna talet om Gud. Även detta tal är preliminärt, d v s tänkt.

Det ligger i villkoren för mänskligt liv att inte kunna fånga in Gud vare sig i begreppslig mening eller i handling.

Även Jesu Gud var en tänkt Gud, en Gud som framträdde mer eller mindre klart för Jesu ögon. Varför skulle Jesus annars på korset ropa: "Min Gud, min Gud varför har du övergivit mig?". Eller varför dra sig undan för att bedja om inte för att få mera klarhet?!

Kristen bekännelse innebär bekännelse till en etiskt bestämd Gud som samtidigt oavsett omständigheter har grepp om vad som sker. På något sätt måste man med den hållningen blunda för visst, alternativt ge Guds motsats djävulen en självständig plats.

Man kan också med Luther tala om Guds främmande verk. För mig är detta att se som en bekännelse till en Gud som slutgiltigt inte låter sig bestämmas.

Gudsproblematiken blir för många mot den bakgrunden en boja. För vissa har detta lett till att man befriat sig från alla spekulationer om Gud. Ofta har man sagt sig vara agnostiker ibland ateist. För andra har osäkerheten om Guds väsen öppnat för försök att uttryckligen forma sin gudsbild utifrån samtida problematik och tänkande. Bland dessa befinner sig medvetet eller omedvetet N.

N:s gudsbild den springande punkten i hans teologi

Som jag ser det är N:s gudsbild den springande punkten i hans teologi. Utifrån den teologi han mött under sitt liv, kombinerad med "livsåskådnings"filosofi och "livsåskådnings"sociologi, samt inte minst under påverkan av samtidens migrationsproblematik och rovdraft på naturen, har N format sin bild av Gud i Teilhabe.

När tron krockar med verkligheten

Guds allmakt tar sig uttryck i barmhärtighet, menar N. Ja, svarar jag, men också i annat. Slumpen som också den är den allsmäktiges maktområde fungerar utan att ta hänsyn till om något är barmhärtigt. Evolutionen, också den ett Guds maktområde, inte heller den tar hänsyn till vad barmhärtigheten kräver när denna låter det starka segra på det svagas bekostnad. Detta naturkrafternas övervalde inser inte bara jag utan med mig inte minst den sekulariserade allmänheten.

Tillåt mig här sätta fokus på just de så kallat sekulariserade. Dessa känner inom sig att obönhörliga naturkrafter trots allt inte får vara allt här i världen. N:s tal om barmhärtighet som livsgrund finner därför anklang även hos dessa. Mot den bakgrunden bekänner sig dessa sekulariserade visserligen inte till Gud, däremot till evigt giltiga värden. Människans oändliga värde är ett exempel på ett sådant. Frihet, jämlikhet, broderskap andra. I dagspolitiska sammanhang bekännelse till demokrati, mänskliga rättigheter eller vad det nu kan vara.

Men i och med detta är i mina ögon dessa för kristen tro främmande människor inte i egentlig mening sekulariserade. Det är dessutom så med de så kallade sekulariserade som det är med oss som kallar oss kristna. Vi lever alla i spänningsfältet mellan tro, förhoppningar och utopier å ena sidan, den utmanande verkligheten å den andra.

För att summera ; N lägger allt i Guds kärleks vågskål, för den så kallat sekulariserade är människovärdet eller dylikt det väsentliga. Både N och de för kristen tro främmande har det gemensamt att de låter något enstaka stå för det sammantagna. För N blir följdriktigt Guds kärlek den viktigaste av sanningar som slår ut

allt som motsäger denna kärlek, för de sekulariserade deras fasthållande vid värden de menar vara okränkbara i en värld behärskad av sin obönhörlighet. Därigenom hamnar båda trots olika ingångsvärden i samma dilemma. De krockar hårt mot verklighetens vittnesbörd.

Nu till ytterligare en omständighet som rör trosgrunden. Som bekant är munnens bekännelse inte alltid detsamma som en människas innersta hållning. Detta blir tydligt vid de mest skilda tillfällena. Om inte förr blir detta tydligt i tvingande valsituationer. Vid dessa blottas vad en människa står för och vad hon bakom alla förställningar är förankrad i. Enligt min erfarenhet gäller detta alla så när som "fanatikern". Den konsekvente fanatikern tummar aldrig på heliga principer. Det må kosta egen eller andras död.

Om jag tillåts fortsätta vittna är fanatikernas likhet med min tros Jesus uppenbar. Båda står fast. Skillnaden lika uppenbar. Jesus stod fast och det ledde till upprättelse. Fanatikern står fast om så hela världen i övrigt går under.

När allt detta är sagt kvarstår för mig problemet med Guds kärlek. Både slumpens och evolutionens faktum (=livets faktum) rider spärr mot att entydigt kalla Gud kärlek. Den enda lösningen ur detta dilemma är för mig min tros Jesus. För honom är Gud rättfärdig och därmed också en kärlekens Gud. Därmed har jag kommit över till det som är min egen personliga trosgrund.

Kommentar 14

Min trosgrund

Bryggan mellan mig och N

Gud som tankesanning

Min trosgrund

Tron på Gud grundar sig tankemässigt, åtminstone för mig, på förmodanden utifrån att existensen, livet, varat är något verkligt och att begreppet Gud är inbegreppet på detta vara.

På grundval av denna insikt formar jag och många med mig våra bilder av Gud. Detta i en inre uppgörelse mellan tanke, erfarenheter och önskedrömmar. Bilden av Gud blir därför alltid subjektivt betingad.

I dag stimuleras vi från fler håll än någonsin att forma gudsbilder utifrån ständigt nya kunskaper och erfarenheter. Detta sker fortlöpande i en inre uppgörelse mellan erfarenheter och önskedrömmar.

Att gudsbilden är subjektivt betingad gäller som jag ser det alla. Jag inkluderar i detta till mig Jesus. Dennes inre bilder av Gud bottnade i religiös tradition men utformades tydligast i hans möten med andra människor. Gud talade till Jesus inre i dessa möten och Jesus lät sig formas av detta tilltal. Det som är vår utgångspunkt i vår gudstro, det ofrånkomliga varat och existensens obestridda faktum, var för Jesus en självklar förutsättning. Han levde i en tid där gudstron närmast sågs som en förutsättning för livet.

Erfarenheten av Gud, ytterst erfarenheten av existensens obestridda faktum, är för mig kopplad till det ofrånkomliga i liv och död. Vi må vara livet på spåren genom all vår kunskap, men överlista döden förmår vi inte. Och alla våra böner till trots skördar slumpen sina skördar där Gud låter den starke leva och den svage dö.

Förvisso är detta inte allt. Det finns också annat som vittnar om Gud. Till mig gudsförnekaren måste bekänna att det finns bråddjup av mening att få del av, bråddjup av skönhet, bråddjup av samklang och harmoni, bråddjup av kärlek som spränger sönder vittnesbördens om alltings intighet.

Jesu ord på korset, *min Gud, min Gud varför har du övergivit mig*, var sprungna ur äkta förtvivlan som jag känner igen mig i. När Gud inte tycks lyssna på mina böner eller olyckan drabbar mig kan också jag brista ut i *min Gud, min Gud varför har du övergivit mig*.

Men denna förtvivlan skilde inte Jesus från Gud. Hans sista ord på korset, *i dina händer överlämnar jag nu min ande*, var uppfyllda av gudsförtrostan.

Detta sagt mot bakgrund till att N talar om Gud på liknande sätt som jag men också på ett annat sätt. Det likartade består i att N bestämmer Gud som det yttersta varat.

Men sedan kommer skillnaderna.

För mig var Jesus på korset övergiven av Gud.

För N var Jesus på korset ett med Gud, ett uttryck för Gud. Jesus på korset visade att Gud var sårbar.⁷⁹

Jag vittnar om att Gud till allt annat också är slumpens och de starkas Gud.

N vittnar om att Gud är kärlek.

Bryggan mellan mig och N

I Teilhabe talar aldrig N om det naturliga urvalet som ett faktum eller om skapelsens obönhörliga lagar.

Dessa fakta ingår dock i Guds herravälde och motsäger talet om Guds mäktiga vanmakt.

När Gud verkar via Kristus och även via människor som medvetet eller omedvetet lever i Kristi efterföljd kan man däremot, om än sökt, tala om Guds mäktiga vanmakt.

Alltså svarar tanken på Guds mäktiga vanmakt mot något sant, dock inte mot hela sanningen.⁸⁰

När N slår fast att Gud är "sårbar eftersom Gud lockar men aldrig tvingar till gott verk" föranleder det följande kommentar.

Om vad Gud är kan man ha olika åsikter, liksom om vad Gud vill. Resultaten beror av egna erfarenheter, eget tänkande liksom av vilka auktoriteter man lutar sig mot. När N påstår att Gud lockar till det goda men aldrig tvingar sig fram beror det självklart på att han låtit sin gudstro färgas av sin bild av Kristus.

Vad mig beträffar är även min gudsbild färgad av min Kristustro. Till detta kommer mer omedvetet att jag låtit mig påverkas av tankar i tiden där även de filosofer och teologer återfinns som N redovisar i Teilhabe. Dessa förstår jag som "livsåskådningsfilosofer" och "livsåskådningsteologer" för att markera att jag skiljer dem från analytiskt arbetande filosofer medan jag däremot fogar dem till de teologer, inklusive N själv, som framträder i Teilhabe.⁸¹

När N talar om Guds makt motsvaras detta av att jag kan tala om den makt Gud äger i Kristus. . Jag kan alltså inte vara utan det som är N:s poäng att Guds makt är annorlunda vår.⁸²

Slutligen en fristående reflexion utifrån N:s uttalande: "Eftersom Gud är kärlek (1 Joh 4:8) måste Gud göra sig sårbar för oss människor".⁸³ Placera med N Gud på korset och du ser för ditt inre öga N:s Guds kärleks maktfulla vanmakt och Guds sårbarhet. Placera med mig Jesus, sann människa, på korset och du ser vad gudsförtröstan kan innebära.

Båda tolkningarna leder till Gud, den ena direkt, den andra via gudsförtröstan. Den första tolkningen (N:s) förutsätter ett trossprång, den andra (min) inlevelse.⁸⁴

När N talar om Guds svaghet⁸⁵ leder det mig till följande trosutsaga. Gud verkar i och genom svagheten, möter våld med förlåtelse. Detta blir som tydligast vid korset.

Och när N talar om att Guds sårbarhet som tydligast kom till uttryck på korset⁸⁶ till följande invändning ;

Om det, som jag tror, är Jesus, sann människa, som hänger på korset är det inte Guds sårbarhet som vare sig provas eller uttrycks, mer Guds gåtfulla relation till den orättfärdiga avrättningen av Jesus.

⁷⁹

⁸⁰ 105 ff

⁸¹ 297 f Se även s 14 f

⁸² 98 ff

⁸³ 100 f

⁸⁴ 98 ff

⁸⁵106-110

⁸⁶ 106

Gud som tankesanning

N citerar Heinrich Bolleter, biskop, metodist, när denne säger följande: "Visa mig den Gud du tillber och jag skall tala om vilken syn på auktoritet du har". Yttrandet är metodistbiskopen Heinrich Bolleters och citeras med gillande av N.⁸⁷

Bolleters påstående bekräftar att människan per definition tillber en tänkt Gud inte den sanne. Men det är den sanne som lyssnar tilläger jag trosvisst.

Kommentar 15

Mina tankar om Gud sammanfattade i trossatser

Mina tankar om Gud sammanfattade i trossatser

1 Alla gudsföreställningar, så även Jesu, är konstruktioner. Ytterst är Gud den oåtkomlige. Den slutgiltiga sanningen om Gud tillhör evigheten.

2 Religionerna förutsätter i regel en konkretiserad gudsbild. En konkretiserad gudsbild är alltid preliminär. Jesu gudsbild var konkretiserad. Att förneka detta vore att förneka Jesus som människa.

3 När jag *med mitt förnuft* tänker mig Gud står Gud för livet i betydelsen den/det/något som ytterst ger och tar liv. Till det hör att Gud ligger bakom naturkrafternas, evolutionens och slumpens verkningar. Så förstådd är Gud för mig den yttersta verkligheten. I sak står jag här på liknande grund som alla dem som ser livet som ett under och döden som ett oundvikligt faktum.

4 Ateisten förnekar Guds existens. Dock låter sig livets/varats/blivandets faktum ej förnekas, inte heller evolutionens, naturkrafternas eller slumpens verkningar. Dessutom är även för ateisten fantasier/förmodanden/ förhoppningar drivkrafter i hennes liv. Behovet av övergripande begrepp för dessa grundläggande fakta, respektive dessa för existensen nödvändiga förhoppningar föreligger därför även hos ateisten. Dessa övergripande begrepp får ersättas av hänvisning till slumpen, evolutionen, naturkrafterna el dyl. Dessutom håller man sig med det man kan kalla okränkbara värden som per definition spränger det inomvärldsligas gränser (exempelvis människovärdet).

5 Jesus levde i och utvecklade föreställningar om Gud som hade sin rot och sitt ursprung i den israelitiska trostraditionen. Hans gudsföreställningar var f a direkt förbundna med hans egen livsresa, hans egna upplevelser och med hans egna möten med andra människor. Vi som tar del av evangeliernas berättelser har satt vår lit till att Gud talade till honom och gjorde sig begriplig i dessa möten under hans livsresa.

6 Jesus utvecklade inte någon egen lära om Gud och hans tal om Gud lade inte grunden till en heltäckande gudsförståelse. Jesus stod uppenbart i den israelitiska trostraditionen som han utvecklade på ett nydanande sätt.

7 Jesu tal om och förbindelse med Gud är omvittnad i evangelierna, d v s i den nytestamentliga berättelsetraditionen, och uttolkad i den nytestamentliga brevlitteraturen. Detta är för mig den ena källan till kunskap om Jesu gudstro liksom om hans relation till Gud. Den andra öppnar sig för min del vid meditation över korskeendet.

8 Det jag uppfattat som Jesu gudstro försöker jag i en ständigt pågående försök till nytänkande kanalisera över i egen gudstro. Den kompletterar mitt mera rent tankemässiga närmande till Gud (Gud som livets/varats/blivandets faktum).

9 Jag har därigenom i en medveten trosakt låtit mig införlivas med den judiska trostradition som var Jesu egen. Detta via den uttolkning som Jesus gett mig via sitt ord och i sitt liv. Men jag jag tror mig också veta

att Gud är förbunden med livets och dödens oåterkalleliga verklighet liksom med naturkrafternas och evolutionens faktum. Detta komplicerar bilden. Jag har inte tillgång till en motsägelsefri bild av Gud.

10 Min gudstro är öppen för kritik, f a har den inga svar att ge på de frågor som teodicé-problematiken aktualiserar.

Kristus

Nausners Kristus

Jesu historiska liv ges ingen självständig plats i Teilhabe. Jesu tydligaste funktion i N:s framställning är, föreställer jag mig, att Jesus genom sin död, uppståndelse och återkomst i härlighet får sätta ramarna för och tydliggöra Guds upprättelse av sin skapelse. Jesus är delaktig i denna upprättelse genom att han i sin uppståndelse fulländar det att vara människa, påstår N. N talar här om en paradigmatiske funktion.⁸⁸ Dessutom och framför allt låter N uttalat eller outtalat i hela sin framställning Jesu livsgärning vara själva uttrycket för Guds väsen.⁸⁹

Kommentar 16

Med en ständigt korrigerad och samtidigt tänkt (trodd) Jesus Kristus inom mig

Med en ständigt korrigerad och samtidigt tänkt (trodd) Jesus Kristus inom mig

För mig är den Jesus Kristus som lever i mitt inre alltid en tänkt (trodd) Kristus, en Jesus Kristus som blivit ett med mitt eget medvetande. Detta att Kristus integrerats med mig har i sin tur inneburit att min frälsare till dels omvandlats till en spegling av såväl mina egna ideal som samtidens värderingar. I så måtto har jag lagt min frälsare under mig. Detta faktum tvingar fram en livslång korrigerad av den bild jag bär på i mitt inre. Till min tro hör alltså ständigt omprövning.

I denna korrigerad försöker jag komma människan Jesus närmare. Till mitt förfogande har jag evangeliernas ofta "frysta" och schematiserade återgivning av vad Jesus sagt och gjort. Ett närgånget bibelstudium tillhör därför min tros måste. Det i detta arbete viktigaste är att låta Jesu gudsrelation som den framträder i evangelierna hjälpa mig i mina egna försök att komma Gud närmare.

Detta senaste främst utifrån Jesus på korset. För mig är det uppenbart att Jesu ord på korset att Gud övergett honom (Mark 15:34) uttrycker verklig förtvivlan. Lika uppenbart autentiska är hans sista ord på korset "I dina händer överlämnar jag min ande". För mig får detta konsekvensen att även jag måste få ropa ut min förtvivlan över att känna mig övergiven av Gud. Men i samma andetag får jag också ropa ut mitt " i dina händer överlämnar jag nu min ande".

Jag har i mitt bibelstudium fastnat för Jesu replik till den unge mannen som ägde mycket. "Ingen är god utom Gud" (Mark 10:18 par). Tar man som jag detta bibelord på allvar går det inte att sätta något slags likhetstecken mellan den jordiske Jesus och Gud. Och låter man sig styras av det framstår Jesus i de synoptiska evangelierna som ett gudsvittne, uppfylld av Guds kärlek och kraft dock tydligt avskild från Gud Fader.

⁸⁸ 36-43, 47-50

⁸⁹ 93 f

Att på grundval av evangeliernas vittnesbörd om Jesus identifiera Jesus med Gud låter sig helt enkelt inte göras. Gud låter sig inte kännetecknas som "den mäktiga vanmakt" som enl N sammanfattade Jesu livsverk. För mig är Gud den gåtfulle Herren över himmel och jord som i Jesus visserligen avslöjat sin vilja, dock inte hela sitt rådslag.

På grund av detta kan jag som kristen visserligen tala högt om Guds kärlek i Kristus. Men jag tilltror mig inte förmågan att famna allt i Gud på grund av upptäckten av Kristus. Gud förblir även för mig trots min kristusrelation gåtfull.

Kommentar 17

Jag och korset

Jag och korset

Själv har jag ägnat mitt yrkesliv åt att i predikans och meningsutbytets form förmedla min då aktuella sanning till andra. Det har inneburit att min sanning i bästa fall tagits emot och där slagit rot, men i mottagarnas sinnen alltid mängts in i deras egna föreställningsvärld och där omvandlats och blivit deras egna subjektivt betingade tro.

Nödvändigtvis är det så att något visst i en människas inre, i kristna sammanhang kallar vi det tro, är och skall vara just subjektivt betingat i ovan anförd mening. I andra sammanhang än specifikt kristna ges detta subjektivt betingade inom oss som jag här kallar tro andra beteckningar. Oavsett beteckning är detta inom människan som jag här kallar tro nödvändigt, och detta inte bara för mig utan för alla. I människans inre måste en ständigt interaktion pågå mellan det subjektivt betingade i henne och hennes vetande. Det ena skall påverka det andra, korrigerande eller stimulerande, för att livet skall bli helt. Tro och vetande skall med andra ord interagera.

När jag skall redovisa min egen aktuella hållning till korset betyder det inte nödvändigtvis att allt det jag tror på om korset är fött i eget inre. Influenserna utifrån har många gånger varit avgörande. Jag står som alla bibelläsare i ett sammanhang av bibeltolkning.

Mot denna bakgrund blir min bekännelse till korset som följer.

Jag ser i skrivandets ögonblick tillvaron, Gud, ja allt, i ljuset av främst korsfästelsen. Nog vet jag att korset fick sin fullbordning i uppståndelsen och nog tror jag på andens nya liv. Men min reflexion kretsar kring Långfredagens kors.

På korset ser jag avrättningen av Jesus, profeten som väntade på tidens snara slut, mannen med rykte om sig att vara en religiös uppvigglare. Jag slås av att avrättningen kunde ske utan att Jesus gjorde några försök att undkomma sitt öde.

Jag förstår för det första denna korsfästelse som ett kärlekens offer. Det var kärlek till människorna som ytterst ledde till Jesu avrättning. Till denna kärlek hörde hans rättfärdighet, hans religiösa anspråk och med det hans fördömanden. Inte minst hans religiösa anspråk blev den direkta orsaken till hans död.

Jag observerar för det andra att Jesus dog med bevarad gudsförtröstan trots att han upplevde sig övergiven av Gud.

Både det ena och det andra väcker anklag i mitt inre. Korsfästelsen som ett kärlekens offer lägger grunden för min kristna tro. Och Jesu förtröstan på Gud trots att han upplevde sig övergiven av Gud är ett stöd för mig som inte får min egen gudstro att gå ihop. Jag kan i min gudsovergivenhet med Jesus ropa: I dina händer befaller jag nu min Ande.

Utanför dessa, låt oss kalla dem insikter utan metafysiska övertoner, finns för mig ingen avgörande religiös upptäckt att hämta, men i korsets förlängning mycket att ta vara på. Jag tänker här främst på de metafysiska sanningarna, uppståndelse, himmelfärd och gudomlig närvaro, eller varför inte också de metafysiska växlar Paulus drar av händelserna på Golgata.

Paulus kopplar Jesu offer till en ny rättsordning. Förbunden med den korsfäste kan du leva utan att behöva luta dig mot lagar och förordningar. I tron på Kristus är du bevarad utan laglydnadens hjälp. Den uppståndnes Ande leder dig rätt. De gudomliga lagarna består visserligen, men nu som stöttor och påminnelser.

Denna min utläggning jämförd med Teilhabe visar drastiska skillnader. Där N med blicken riktad på korset upplever sig omsluten av Guds kärlek och uppståndelsens kraft känner jag mig med den korsfäste övergiven av Gud. Min tros crescendo blir Jesu sista ord på korset "I dina händer Herre Gud överlämnar jag nu min ande."

90

Slutord

N:s vision är som en vision skall vara. Den är viss i sitt anslag. Dess grundsanning är absolut. Gud upprättar sin skapelse och vi är som människor kallade att ta aktivt och självständigt ansvar för att fullfölja vår del i denna upprättelse.

I N:s vision fullföljs detta gudomliga skeende på det ena området efter det andra och alltid i nuet. Upprättelsen är global och den gäller allt och alla. Det som pågår sker i samklang med den harmoniska grundton som sedan urminnes tider ljuder i allt skapat och håller universum samman.

Inför detta associerar jag till profetian hos Jesaja. "Då skall vargen bo med lammet, panterna ligga vid killingens sida. Kalv och lejon går i bet och en liten pojke vallar dem" (Jesaja 11:6)

Så olika men ändå så lika, tänker jag när jag jämför N:s profetia med Jesajas. Båda förkunnar Guds seger, men laddade med olika associationer och med olika syn på både liv och omgivning.

⁹⁰ Tillägg

Spänningar viktiga att iakttaga

Allmänt	<i>Interaktionen mellan tankesanning och fakta</i>
I skeendet (dåtid som nutid)	<i>Skillnaden mellan påstått och faktiskt</i>
I etiska frågor	<i>Spänningen mellan idealt och tillämpat</i>
I bibelstudiet	<i>Det i bibeln påstådda mot det i bibeln faktiska</i>
I livet som kristen	<i>Ideal kontra verklighet</i>

Det är nu en gång så, reflekterar jag vidare, att trosvisioner aldrig hamnar oöversatta inför människors ögon. De är alltid mängda med tidens associationer och tidens tänkande. Så med Jesajas men så också med N:s vision.

Absoluta är de däremot i sina anspråk på sanning, både N och Jesaja. För N:s del tydligast när han gisslar samtidens välmående västerland för att de inte förstår tidens tecken. Det välmående väst ser inte att en ny tidsepok är inne i och med den pågående världsvida migrationen. De fortsätter att vara kolonialister.

Så långt N:s vision. Nu till hans tanke, eller rättare till de bakomliggande tankarna i hans framställning. Att dessa har stimulerat mig är uppenbart. Om någon så är det N som fått mig att utveckla mina föreställningar om trons betydelse och plats. N påpekar att det går att betrakta sin omgivning på olika sätt, varav trons är ett. Sedan redovisar han sin egen tros visioner och konsekvenser. Jag går ett steg längre och talar om trons nödvändighet men också om den nödvändiga interaktionen mellan tro och faktisk verklighet. Som ett mantra upprepar jag i de mest skilda sammanhang: det är inte om någon tror utan på vad.

Jag har också N att tacka för att han förnyat mitt sätt att förhålla mig till Gud. Med N:s hjälp definierar jag numera Gud i sin grundbetydelse som tillvarons "bliva och vara" utan att för den skull göra anspråk på att fånga in Gud i dessa begrepp. Genom att jag definierar Gud på detta sätt har för mig en brygga slagits till den så kallade ateisten. Vem kan nämligen förneka existensens verklighet.

Sen kommer jag förstås slutligen på kant med N när denne definierar Gud som kärlek trots att utslagning och ond bråd död tillhör själva förutsättningen för livet. För mig blir lösningen att kasta mig på Jesus för att hos honom finna Gud. För N däremot är i realiteten Jesus ett uttryck för Gud.